

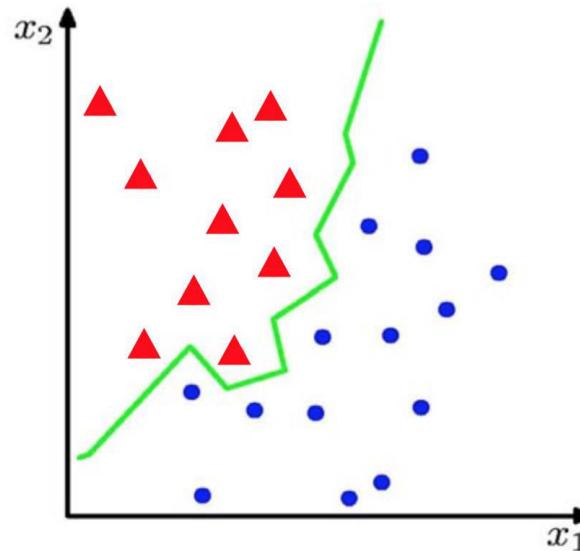
Metoda celor mai apropiati vecini. “Blestemul dimensionalitatii”.

Prof. Dr. Radu Ionescu

raducu.ionescu@gmail.com

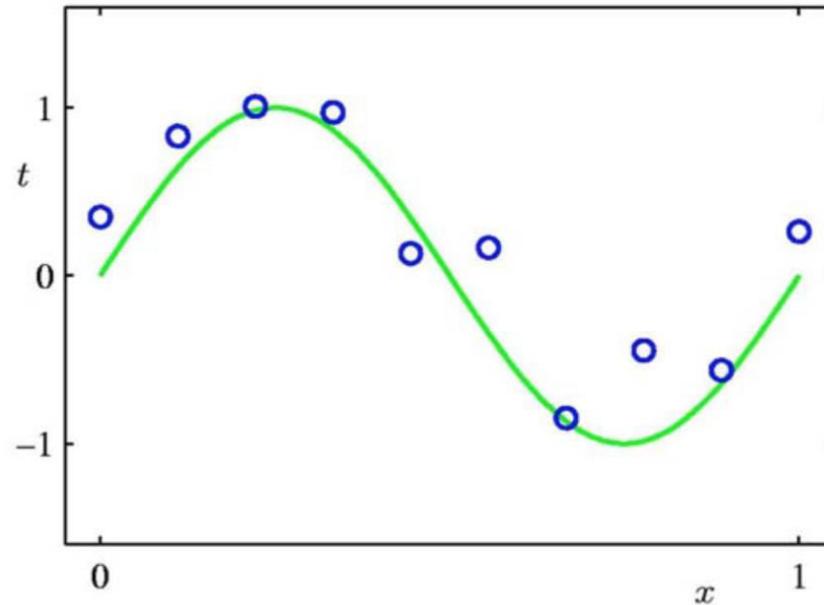
Facultatea de Matematică și Informatică
Universitatea din București

Clasificare din exemple etichetate

- Presupunem că avem un set de N exemple de antrenare:
 $(x_1, \dots, x_N)$ and $(y_1, \dots, y_N)$, $x_i \in \mathbb{R}^d$, $y_i \in \{-1, 1\}$
- Problema clasificării constă în estimarea funcției $g(x)$ a.î.:
$$g(x_i) = y_i$$

Regresie din exemple etichetate

- Presupunem că avem un set de N exemple de antrenare:
 $(x_1, \dots, x_N)$ and $(y_1, \dots, y_N)$, $x_i, y_i \in \mathbb{R}$
- Problema regresiei constă în estimarea funcției $g(x)$ a.î.:
$$g(x_i) = y_i$$

Învățare din exemple etichetate

- Presupunem că avem un set de N exemple de antrenare:
 $(x_1, \dots, x_N)$ and $(y_1, \dots, y_N)$, $x_i, y_i \in \mathbb{R}$
- Problema învățării constă în estimarea funcției $g(x)$ a.î.:

$$g(x_i) = y_i$$

- Funcție de pierdere (de exemplu MSE):

$$\mathcal{L}(y, g(\mathbf{x}))$$

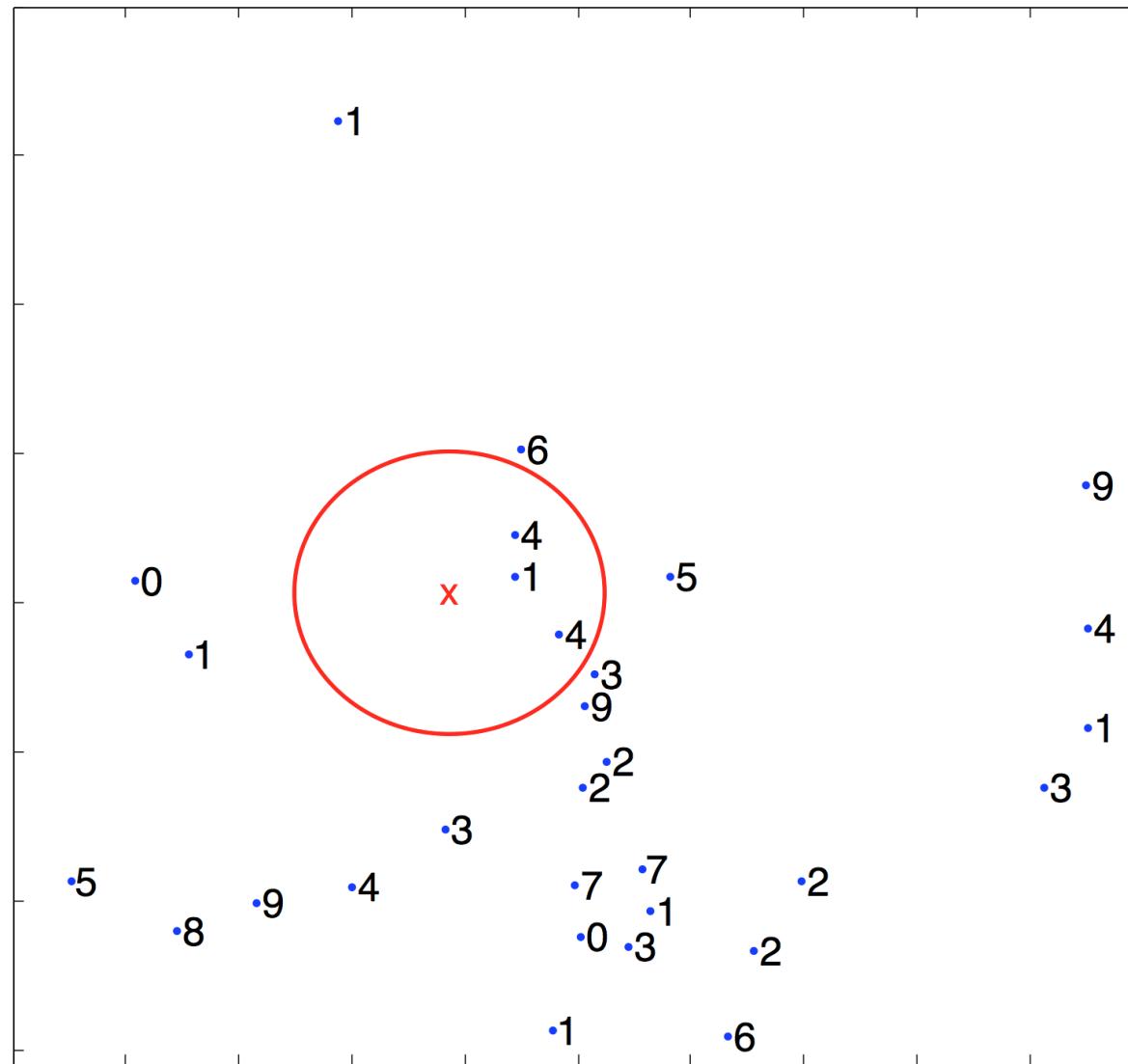
- Eroarea de generalizare:

$$L(g) = E_P \mathcal{L}(y, g(\mathbf{x})) = \int \mathcal{L}(y, g(\mathbf{x})) dP(\mathbf{x}, y)$$

- Eroarea empirică (estimată):

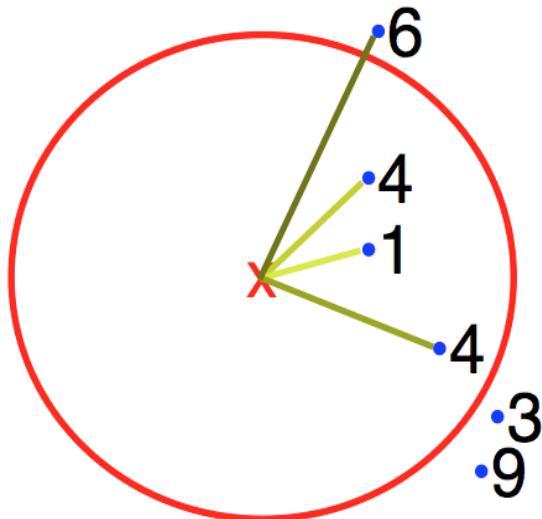
$$L_e(g) = \frac{1}{\ell} \sum_{i=1}^{\ell} \mathcal{L}(y_i, g(\mathbf{x}_i))$$

Care este eticheta exemplului de test x?

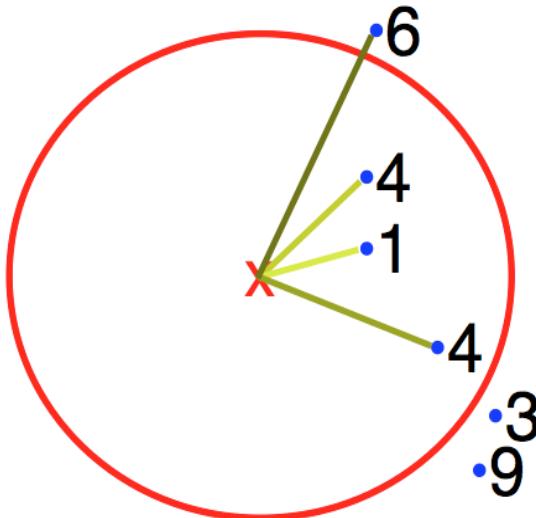
Metoda celor mai apropiati vecini

Metoda celor mai apropiati vecini

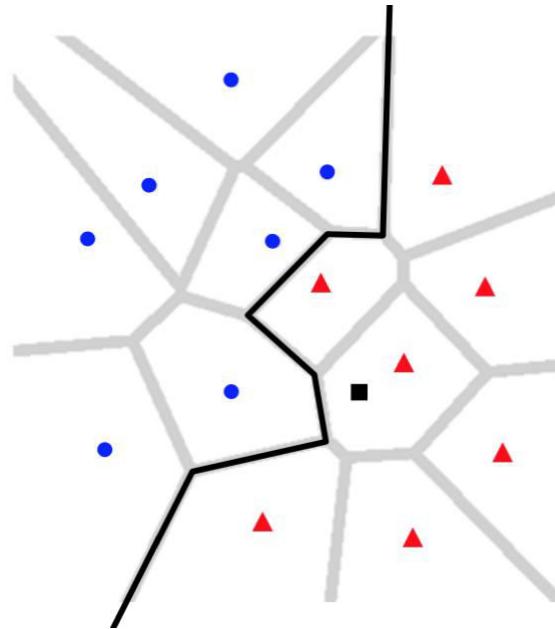
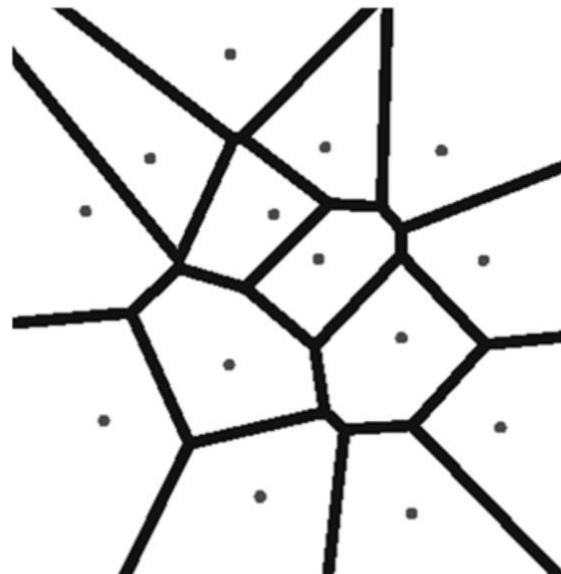
- Algoritmul k-NN:
  - 1) Pentru fiecare exemplu de test x , găsim cei mai apropiati k vecini
  - 2) Atribuim eticheta majoritară conform celor k vecini

k-Nearest Neighbors (k-NN)

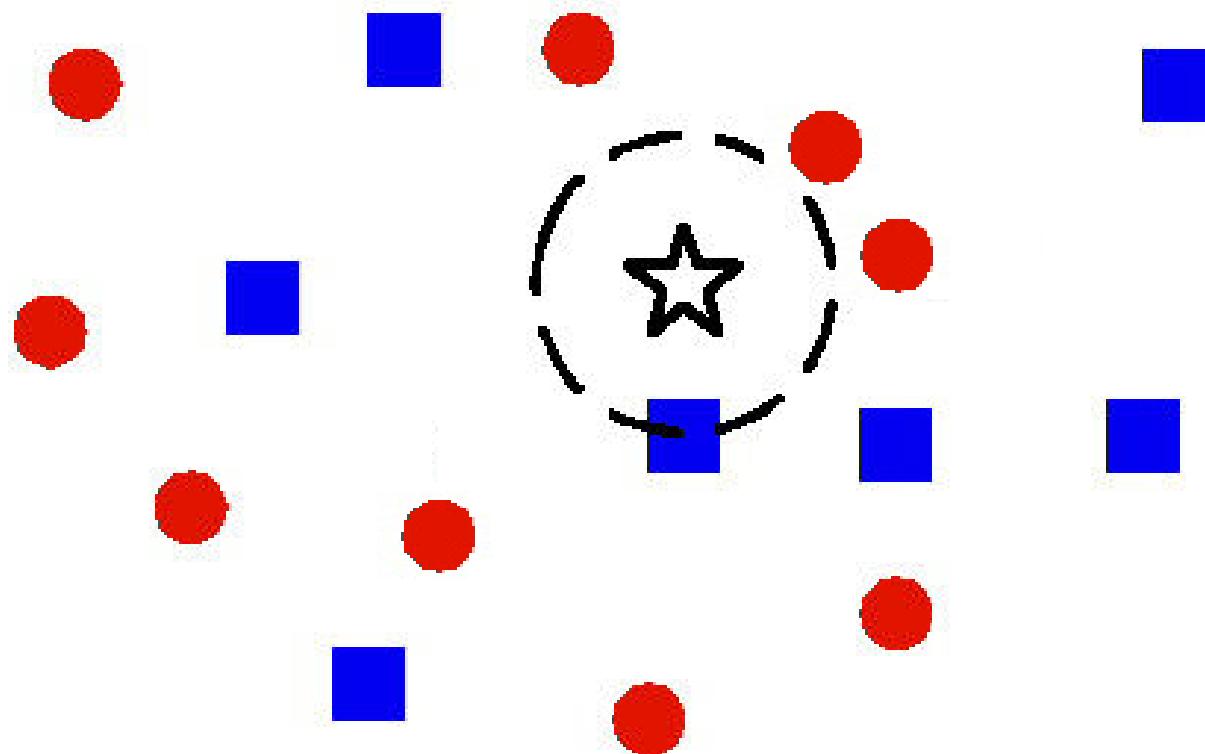
- Cum luăm o decizie în caz de egalitate?
  - 1) Alegem o etichetă din cele egale în mod aleator
  - 2) Aplicăm modelul 1-NN (nu există egalități)
  - 3) Utilizăm distanțele până la exemplu de test ca ponderi

Ce se întâmplă în cazul $k = 1$?

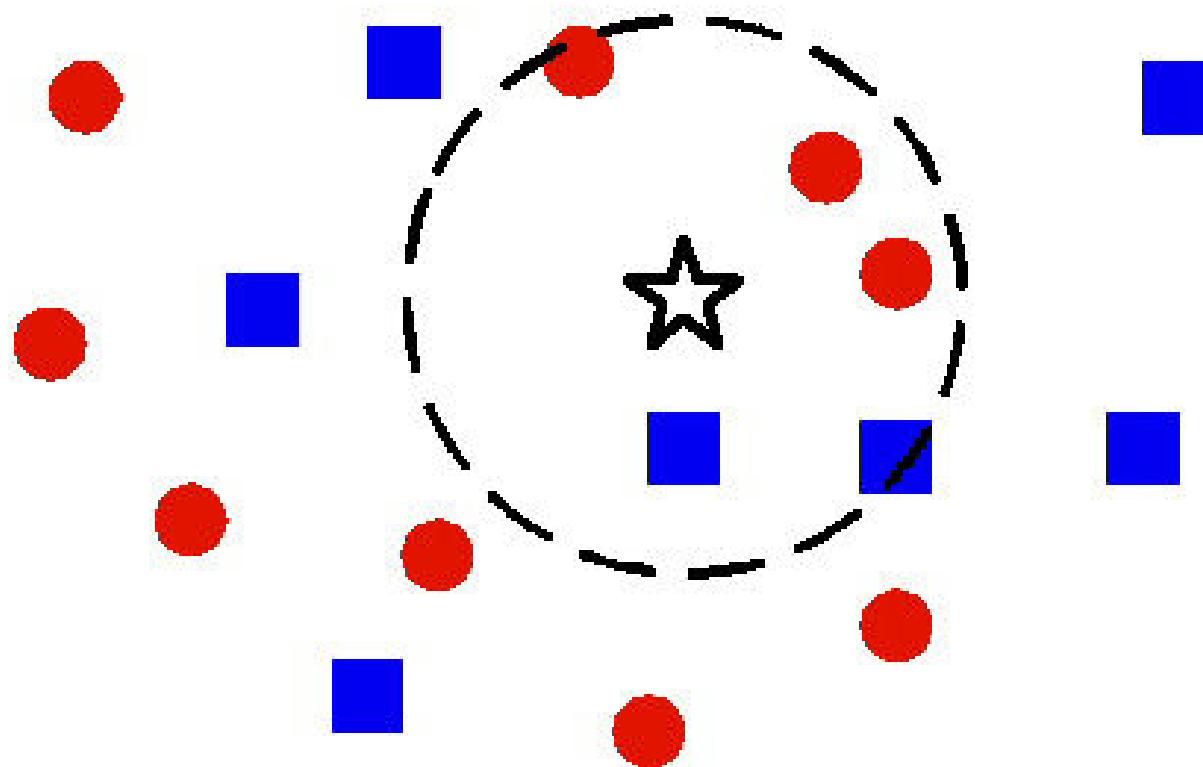

- Obținem o diagramă Voronoi:
  - spațiul este partit ionat în regiuni
  - granțiele de separare trec prin zonele în care distanțele între exemplele de training sunt egale
- Granița de separare este neliniară

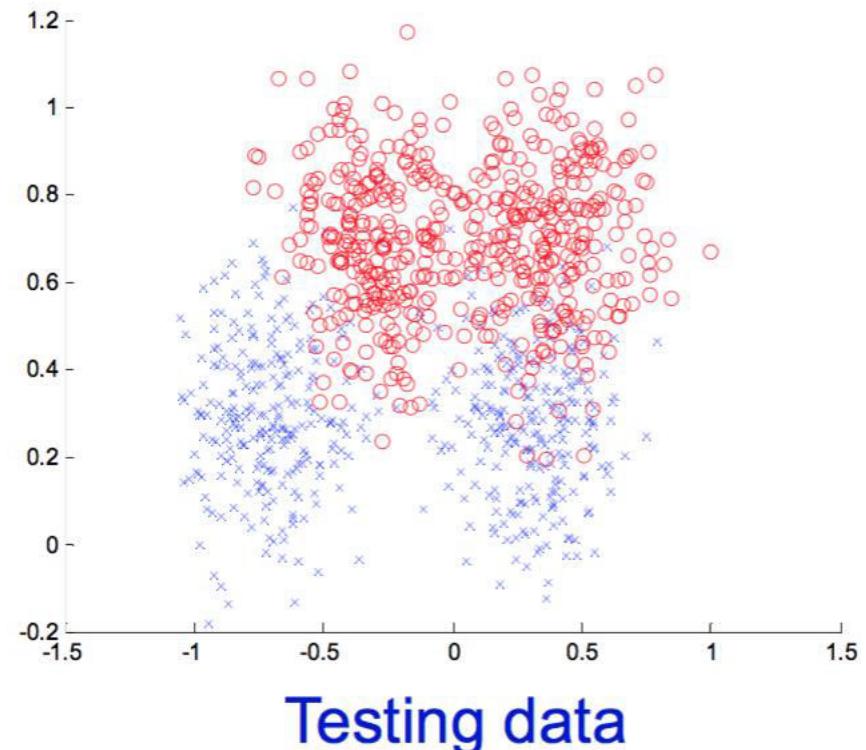
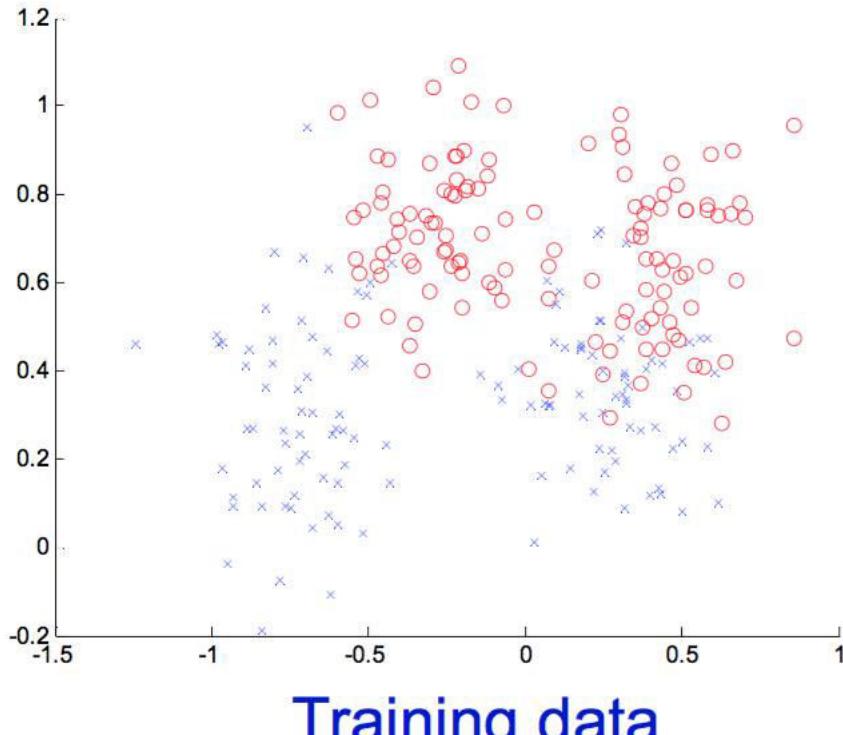
1-NN versus k-NN

1-NN versus k-NN

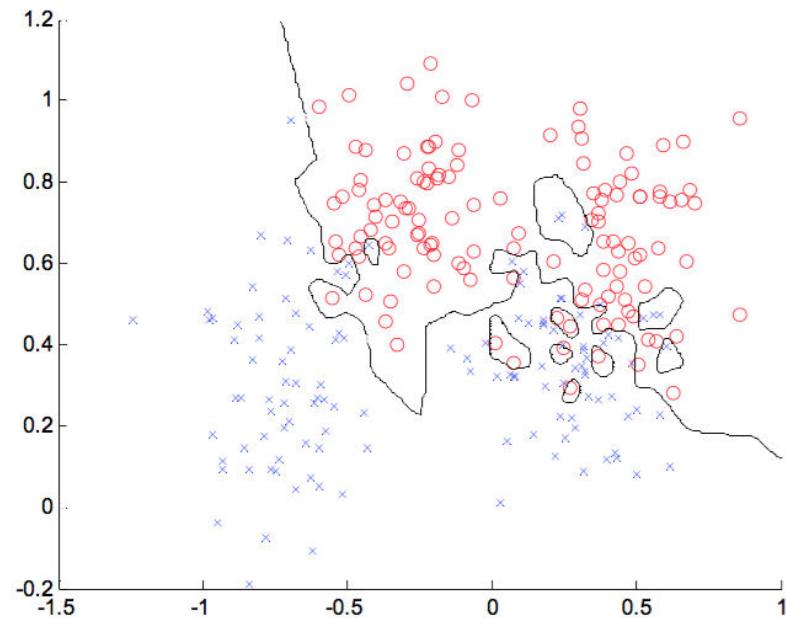
Presupunerea pe care se bazează modelul k-NN

- Datele de antrenare și cele de testare provin din aceeași distribuție
- Devine puțin probabil ca un pattern reprezentativ în setul de antrenare să fie absent în datele de test

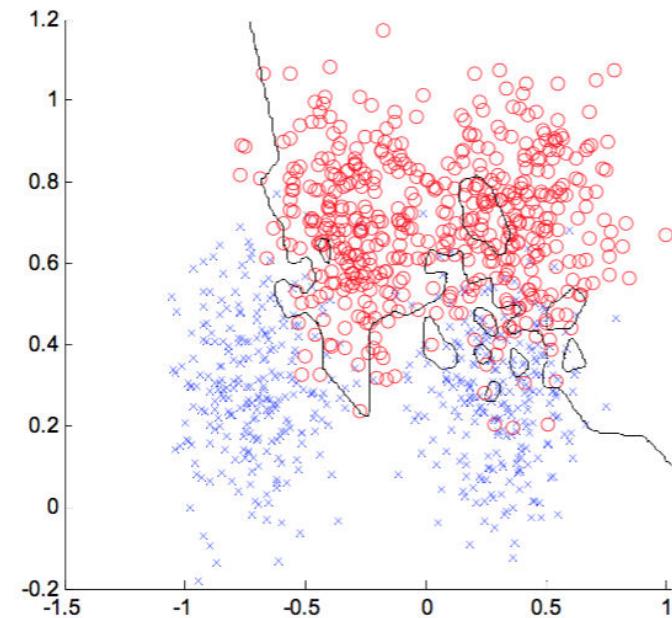
Ce se întâmplă atunci când variem parametrul k?

Training data

error = 0.0

Testing data

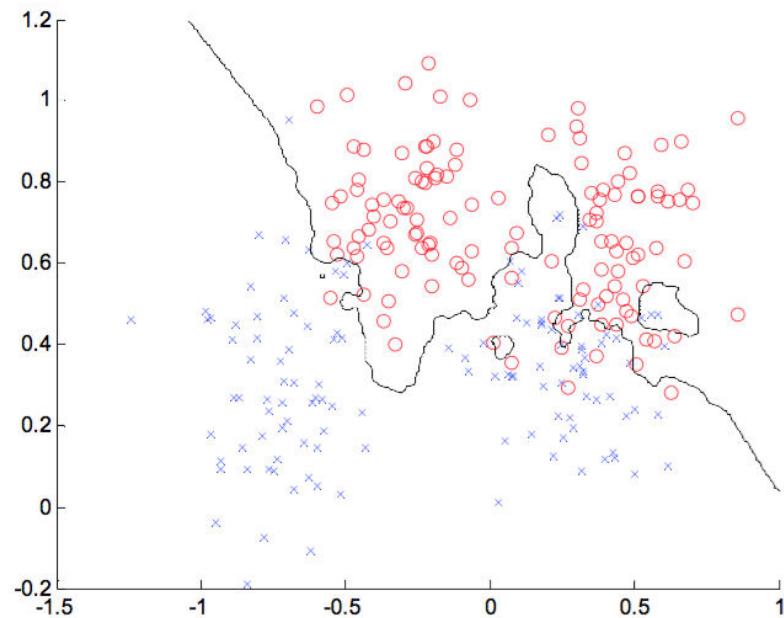

error = 0.15

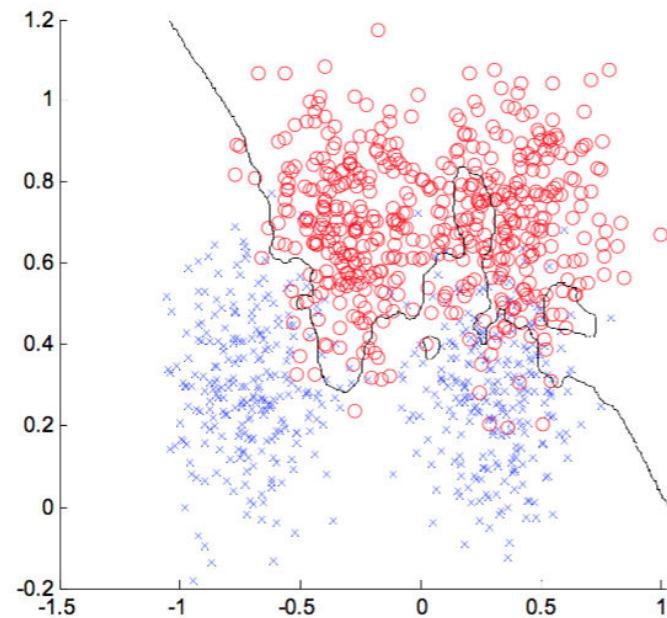
- $k = 1$

Ce se întâmplă atunci când variem parametrul k?

Training data

Testing data

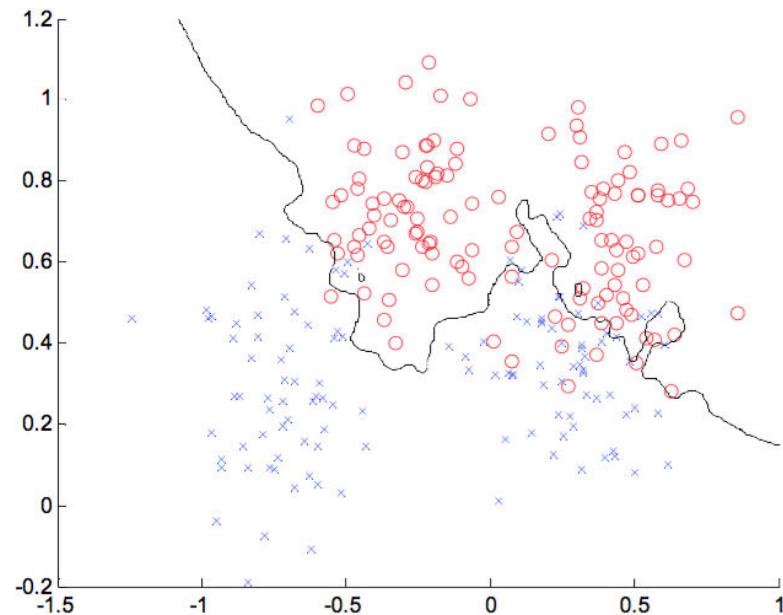
error = 0.0760

error = 0.1340

- $k = 3$

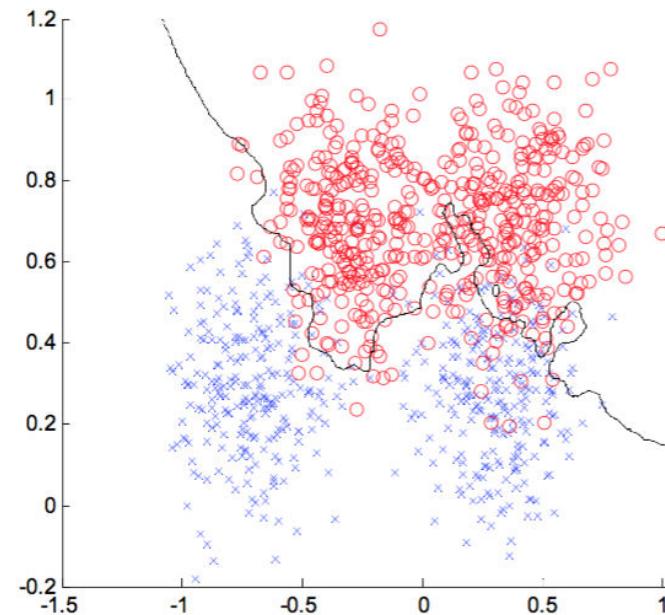
Ce se întâmplă atunci când variem parametrul k?

Training data

error = 0.1320

Testing data

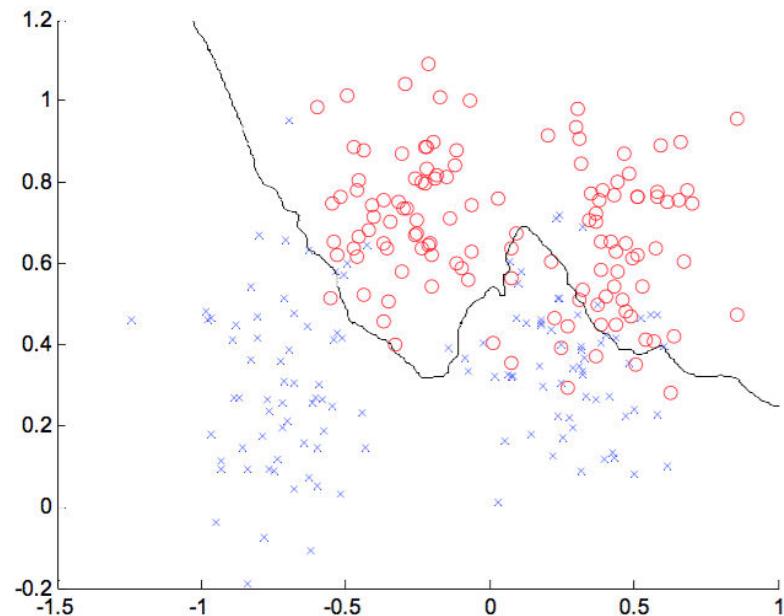

error = 0.1110

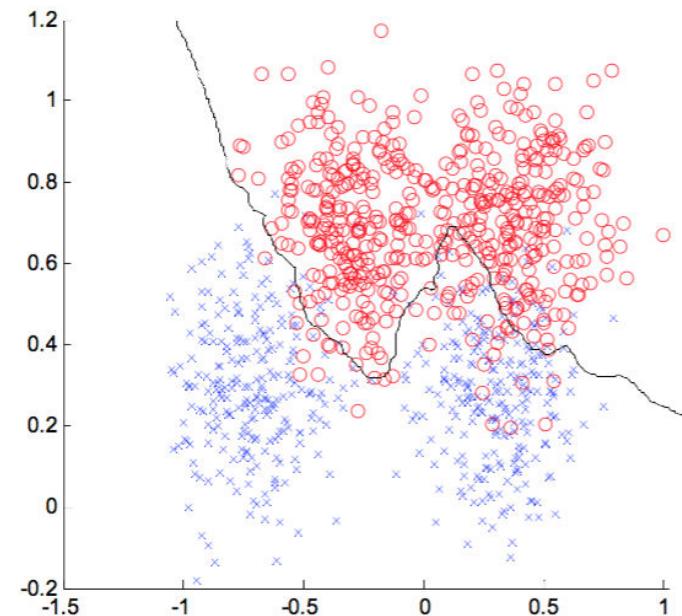
- $k = 7$

Ce se întâmplă atunci când variem parametrul k?

Training data

Testing data

error = 0.1120

error = 0.0920

- $k = 21$

Ce ne trebuie pentru un clasificator bazat pe memorie?

- O funcție de distanță
  - Distanța Euclidiană
  - Distanța Edit (Levenshtein)
  - Distanța Hamming
- Câți vecini să luăm în considerare?
- Cum să antrenăm modelul pe exemplele din vecinătate?

În cazul 1-NN

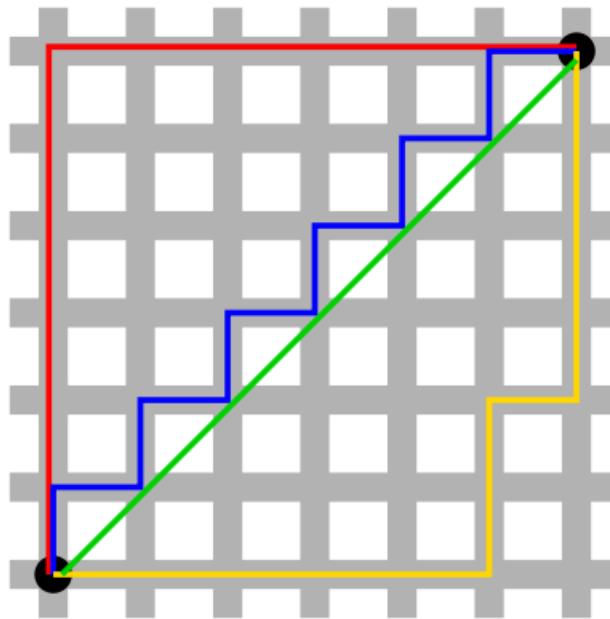
- O funcție de distanță
  - **De exemplu distanța Euclidiană**
- Câți vecini să luăm în considerare?
  - 1
- Cum să antrenăm modelul pe exemplele din vecinătate?
  - **Prezicem eticheta celui mai apropiat vecin**

Distanța Euclidiană (L_2)

- Pentru vectorii $x = (5, 1, 3, 0)$ și $y = (2, 1, 4, 1)$ avem:

$$\begin{aligned}d_{L_2}(x, y) &= \sqrt{(x_1 - y_1)^2 + \cdots + (x_n - y_n)^2} \\&= \sqrt{(5 - 2)^2 + (1 - 1)^2 + (3 - 4)^2 + (0 - 1)^2} \\&= \sqrt{9 + 1 + 1} = \sqrt{11} \\&\cong 3.32\end{aligned}$$

Distanța Manhattan (L_1)

- Pentru vectorii $x = (5, 1, 3, 0)$ și $y = (2, 1, 4, 1)$ avem:

$$\begin{aligned}d_{L_1}(x, y) &= |x_1 - y_1| + \cdots + |x_n - y_n| \\&= |5 - 2| + |1 - 1| + |3 - 4| + |0 - 1| \\&= 3 + 1 + 1 = 5\end{aligned}$$

Distanța Minkowski (L_p)

- Pentru vectorii $x = (x_1, \dots, x_n)$ și $y = (y_1, \dots, y_n)$ avem:

$$d_{L_p}(x, y) = \sqrt[p]{|x_1 - y_1|^p + \cdots + |x_n - y_n|^p}$$

- Distanța Minkowski este o generalizare pentru distanțele Euclidiană ($p = 2$) și Manhattan ($p = 1$)
- Dacă $p < 1$, atunci nu mai este distanță. Nu respectă inegalitatea triunghiului pentru $x = (0,0)$, $y = (1,1)$ și $z = (0,1)$:

$$d_{L_{p<1}}(x, y) > d_{L_{p<1}}(x, z) + d_{L_{p<1}}(z, y)$$

Distanța Hamming

- De exemplu, utilă pentru probleme de clasificare cu date categorice sau secvențe ADN
- Pentru vectorii $x = (A, G, T, C)$ și $y = (G, G, T, A)$ avem:
$$d_{Hamming}(x, y) = 1 + 0 + 0 + 1 = 2$$
- Câte trăsături (componente) diferă între cei doi vectori

Distanța Edit (Levenshtein)

- De exemplu, utilă pentru probleme de clasificare cu siruri de caractere (documente text sau secvențe ADN), secvențe temporale (imagini video)
- Distanța este dată de câte modificări (inserare, ștergere, înlocuire) sunt necesare pentru a transforma un obiect în cel de-al doilea
- Pentru secvențe video, folosim Dynamic Time Warping (DTW)

Aplicație: Clasificarea gesturilor

- Ce gest reprezintă mișcarea persoanei?

Considerăm 10 clase de gesturi

Problema recunoașterii gesturilor

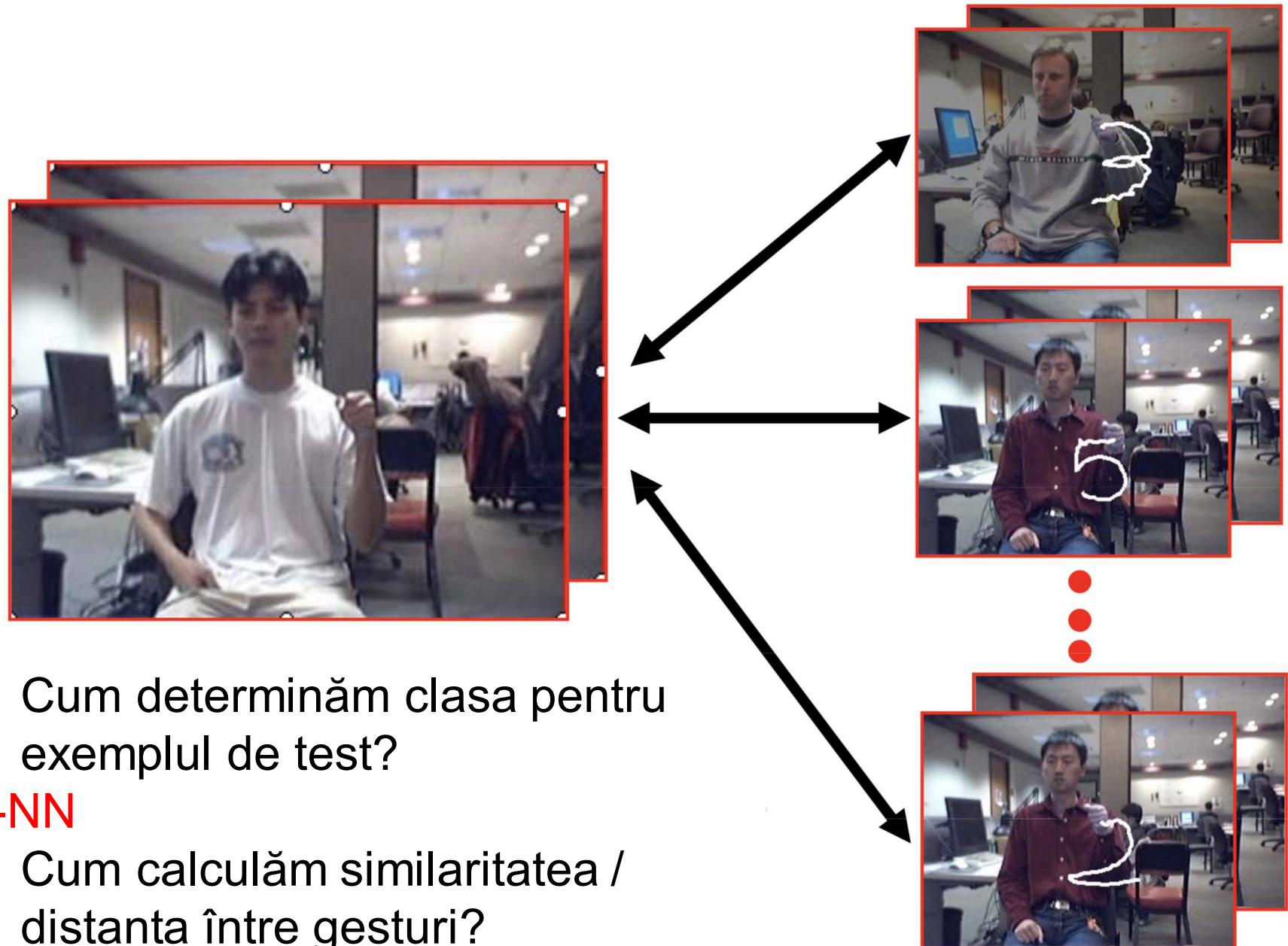
- Trebuie să recunoaștem 10 gesturi simple realizate de către o persoană
  - Fiecare gest corespunde unui număr de la 0 la 9
  - Contează doar traекторia urmată de mâna, nu și forma mâinii / poziția degetelor
- Acestă este doar o alegere valabilă pentru problema aleasă
- În multe situații (recunoașterea limbajului semnelor), poziția degetelor este utilă

Descompunerea problemei

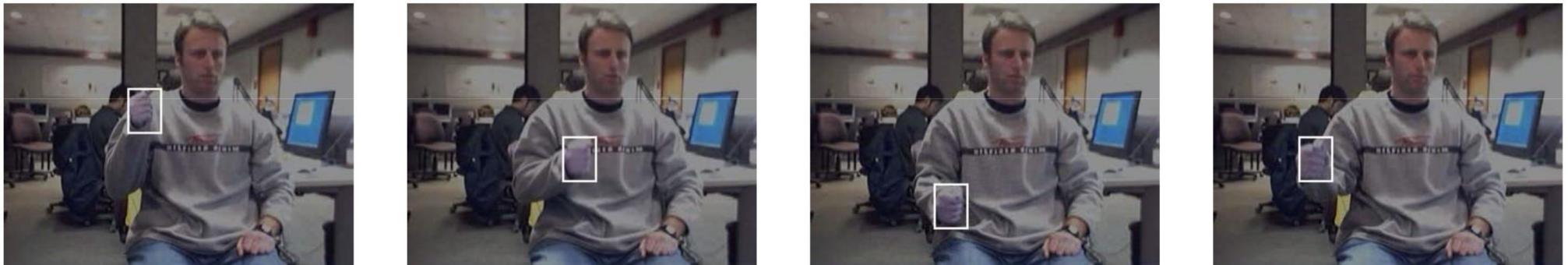
Avem nevoie de mai multe sisteme pentru:

- A determina / estima cum s-a mișcat persoana
  - Detectarea și urmărirea persoanei
  - Detectarea și urmărirea mâinii
- **A recunoaște ce reprezintă mișcarea**
  - Estimarea și recunoașterea mișcării sunt lucruri complet diferite:
    - Atunci când cineva comunică prin limbajul semnelor, vedem cum se mișcă, dar nu înțelegem ce reprezintă

Recunoașterea gesturilor

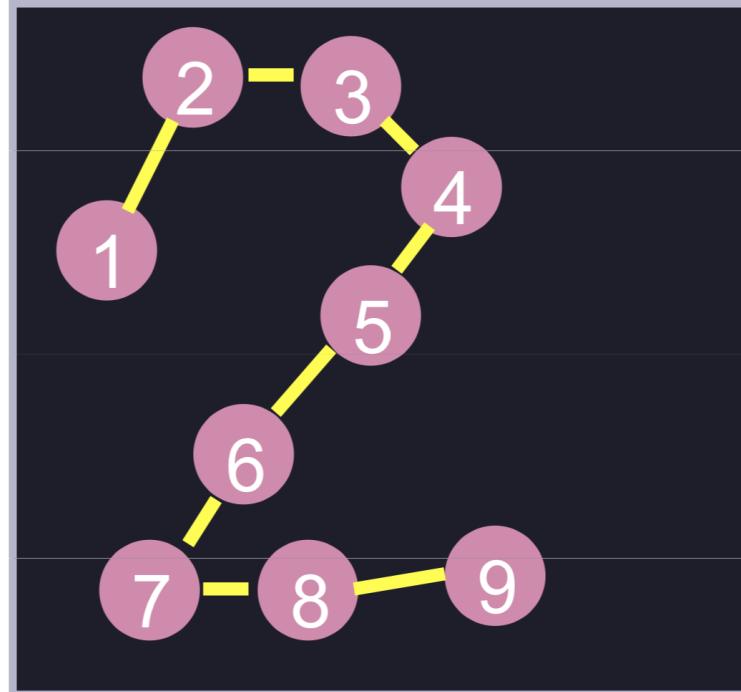
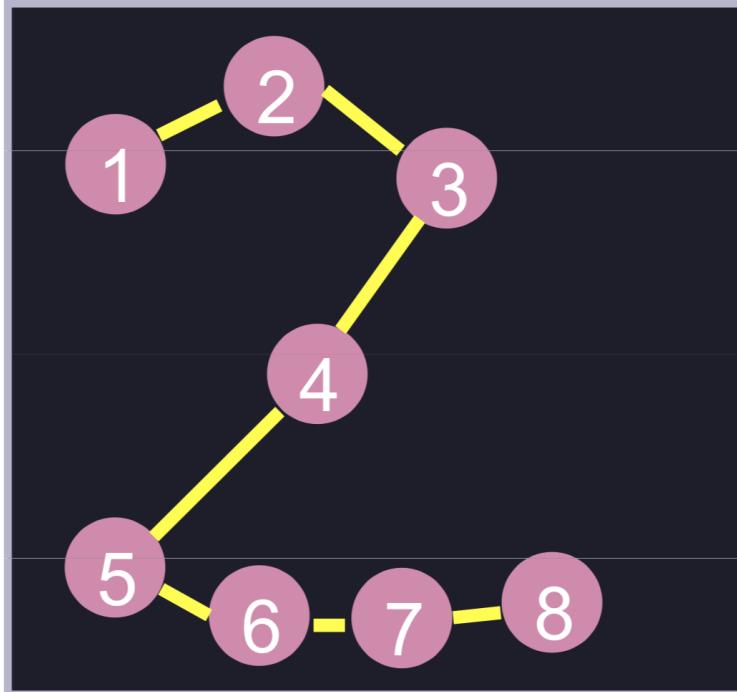

Presupunem cunoscută locația mâinii

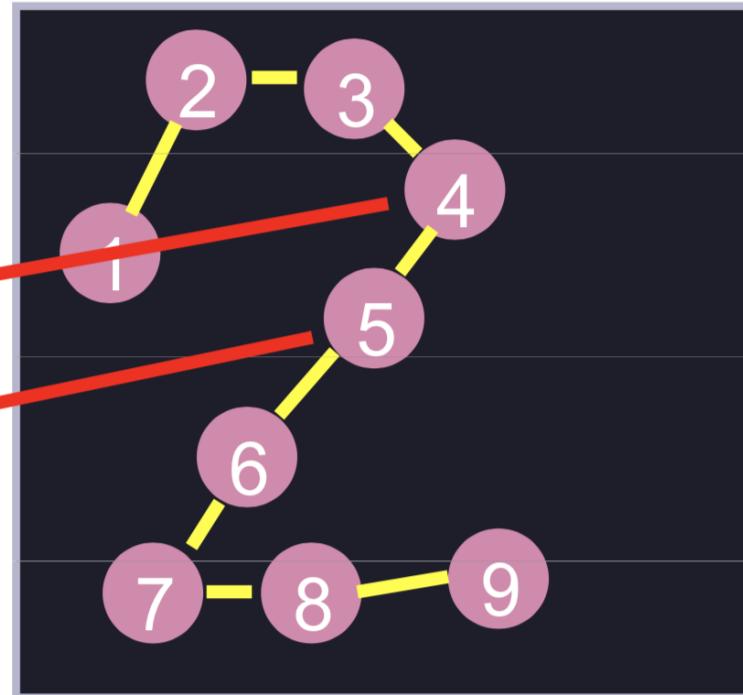
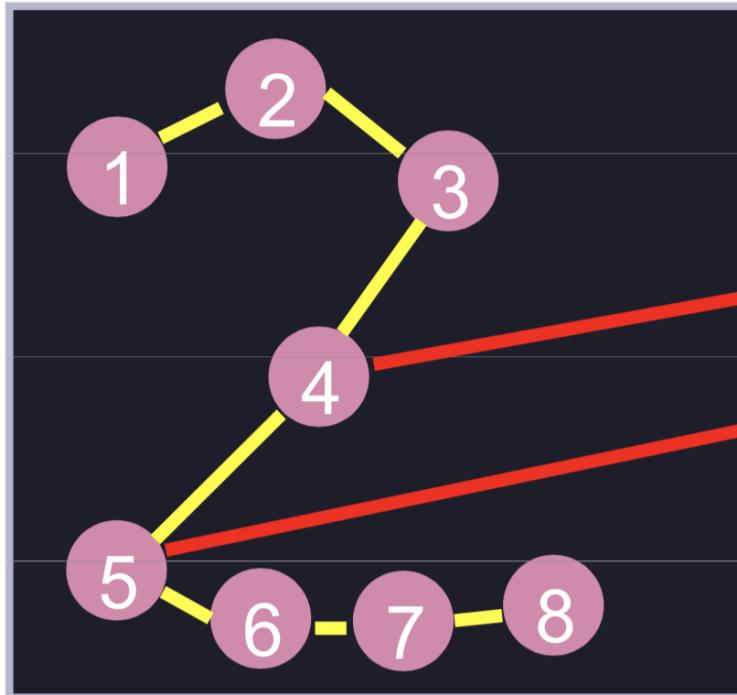
- Presupunem cunoscută poziția mâinii pentru toate exemplele
- Pentru video-urile din setul de antrenare adnotarea se poate realiza manual
- Pentru video-urile de test, avem nevoie de un detector (nu discutăm acest aspect)

Compararea traiectoriilor

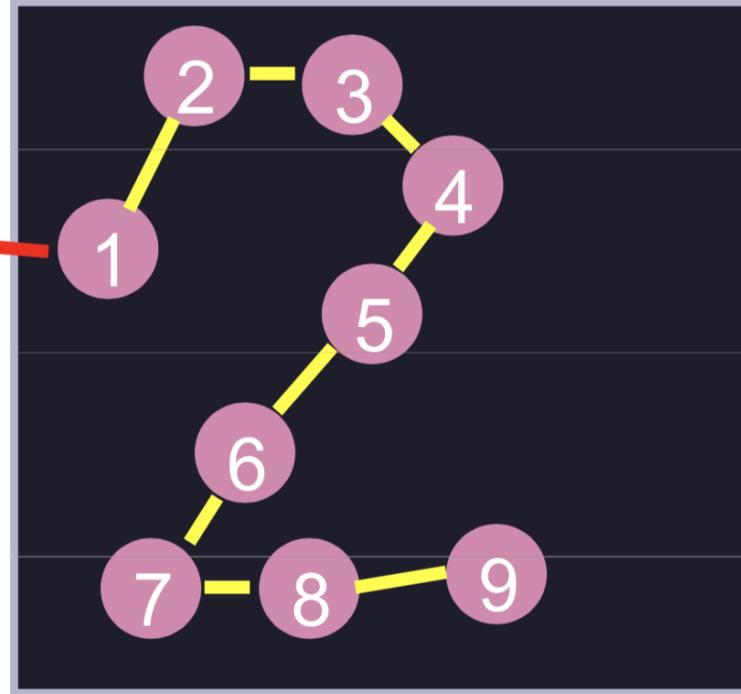
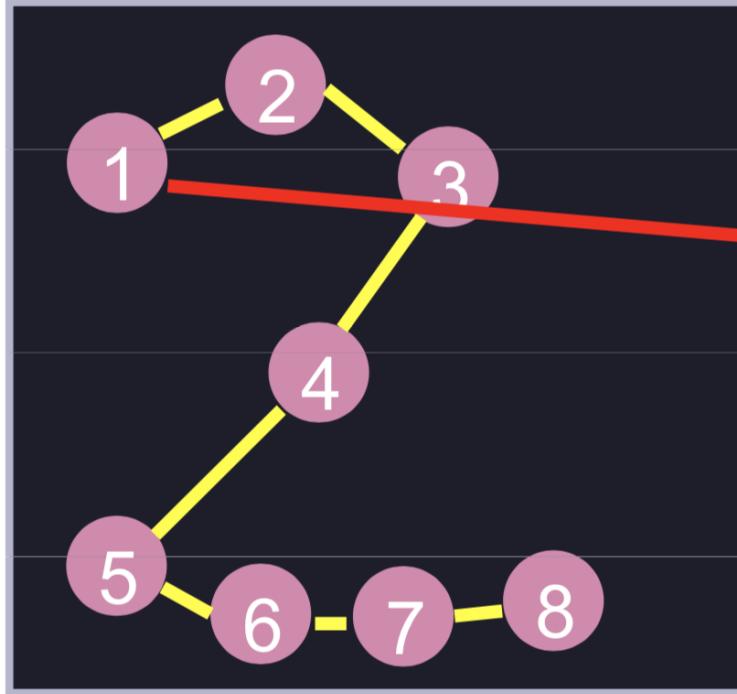
- Putem obține o traiectorie pentru fiecare gest, pe baza locației mâinii din fiecare cadru
- Cum comparăm traiectoriile?

Alinierea traiectoriilor

- Dacă împerechem cadrul i din stânga cu cadrul i din dreapta, atunci ce facem cu cadrul 9 din dreapta?

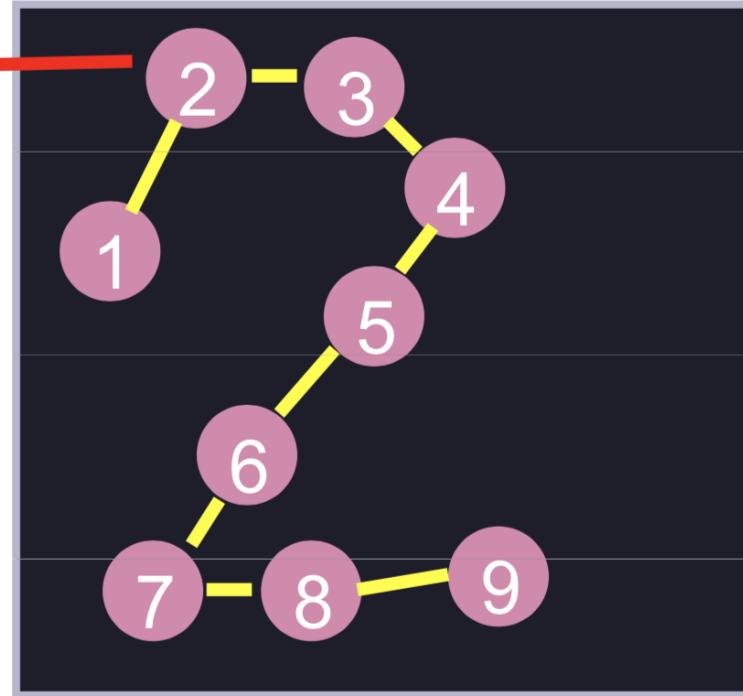
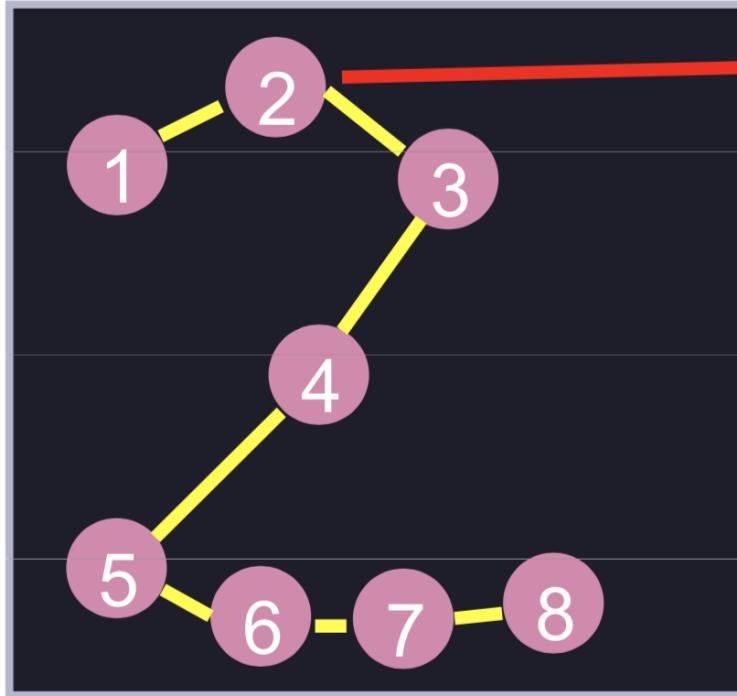
Alinierea traiectoriilor

- Am putea să le aliniem:

((1, 1)

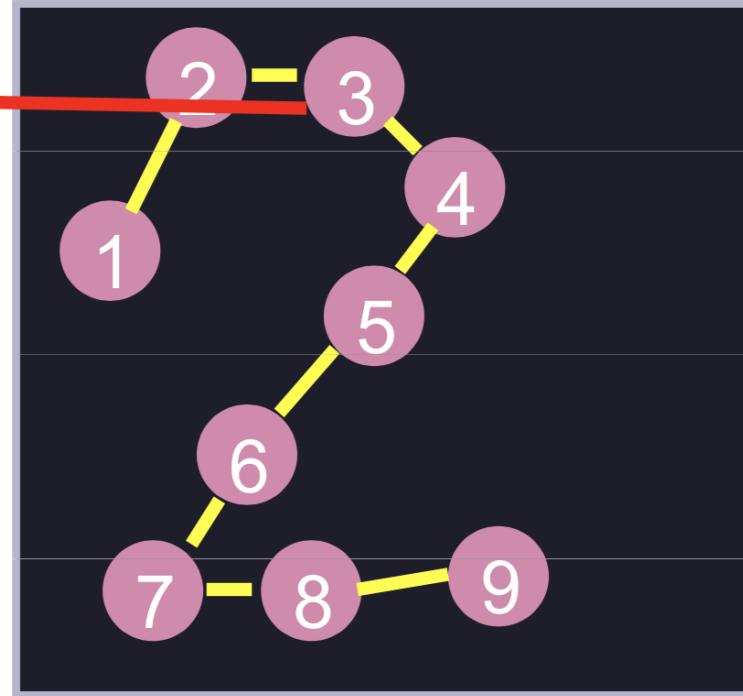
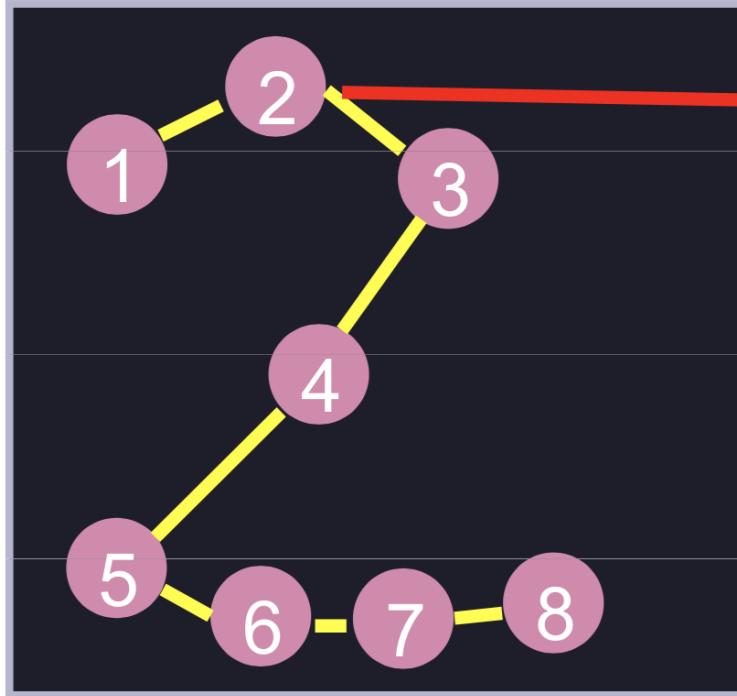
Alinierea traiectoriilor

- Am putea să le aliniem:

((1, 1), (2, 2))

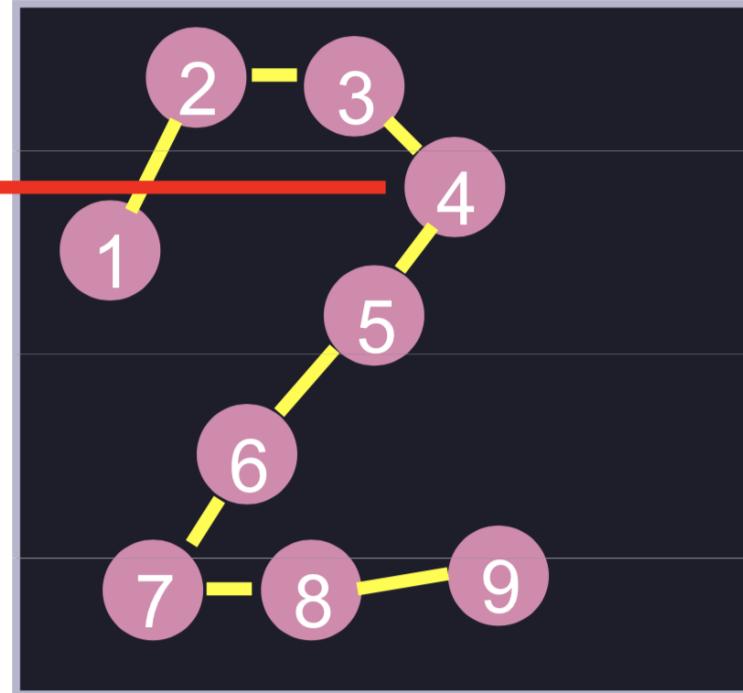
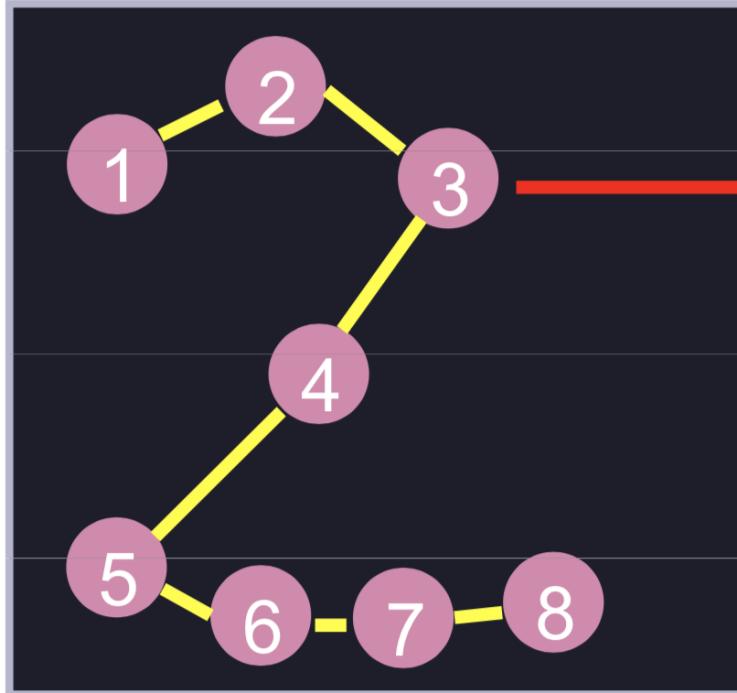
Alinierea traiectoriilor

- Am putea să le aliniem:

$((1, 1), (2, 2), (2, 3)$

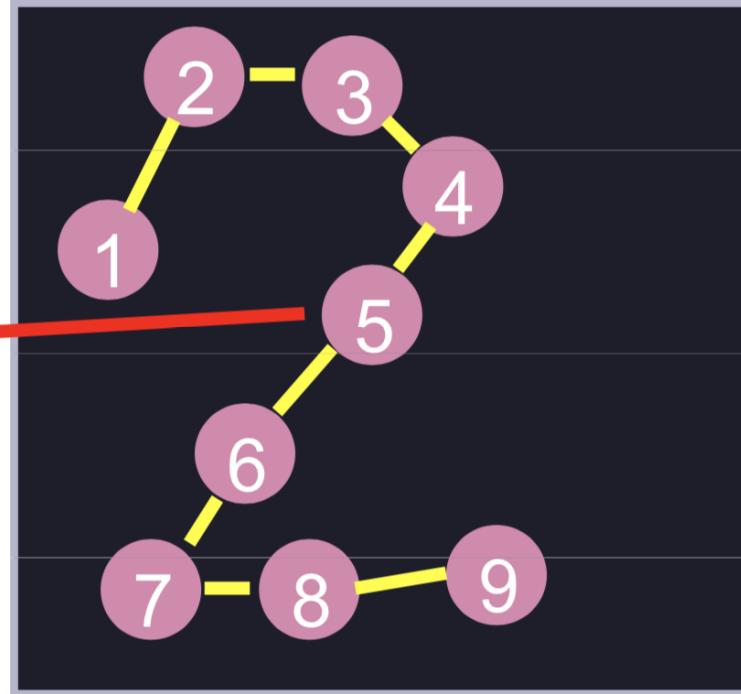
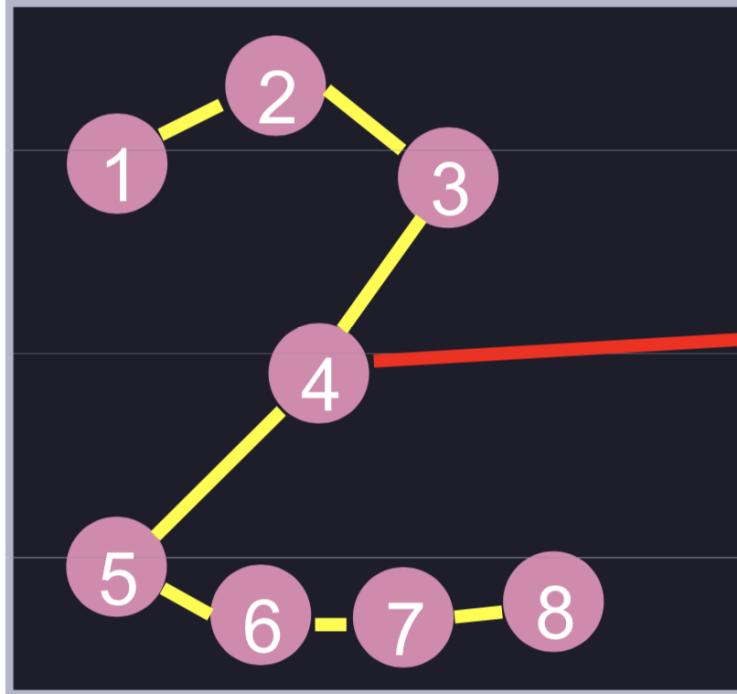
Alinierea traiectoriilor

- Am putea să le aliniem:

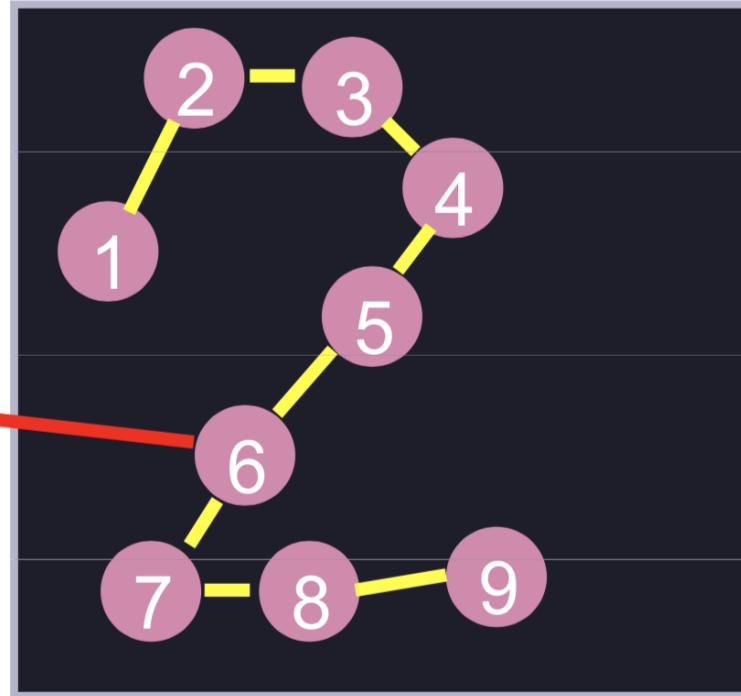
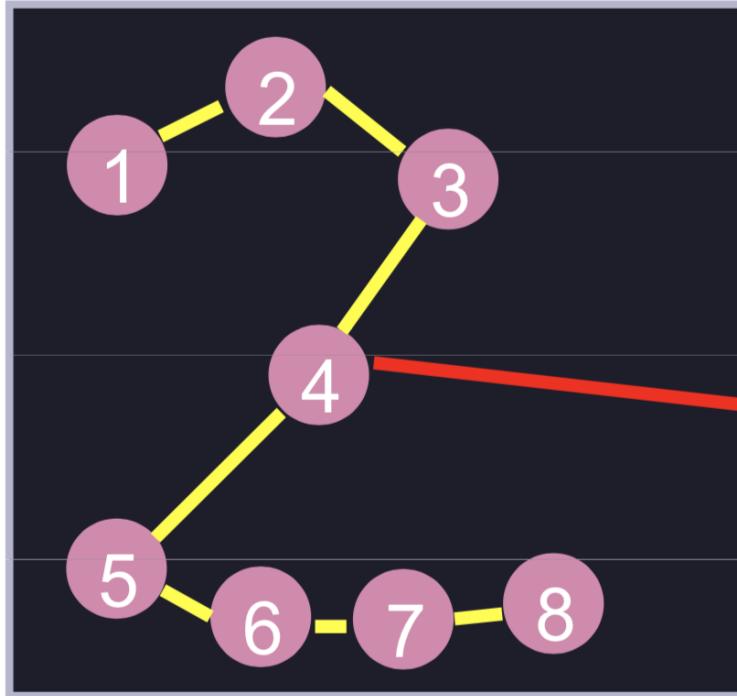
$((1, 1), (2, 2), (2, 3), (3, 4)$

Alinierea traiectoriilor

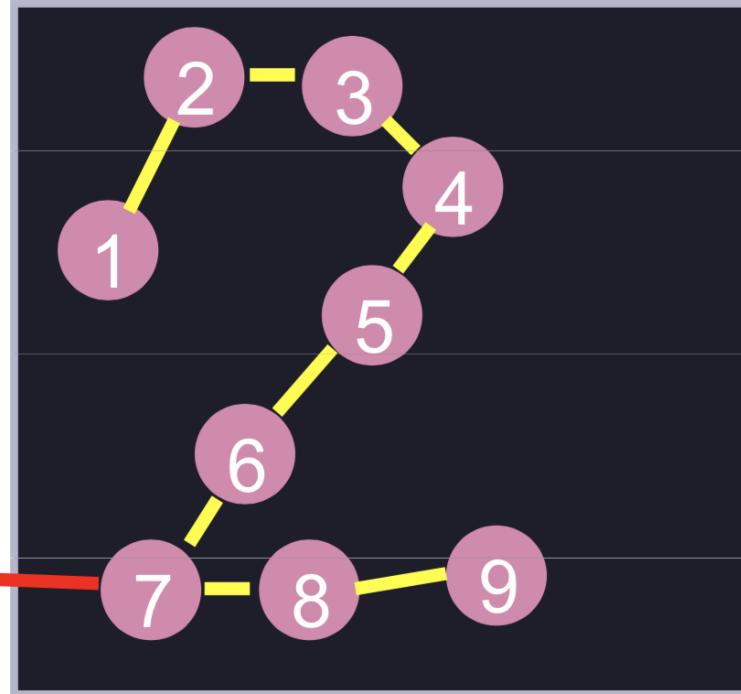
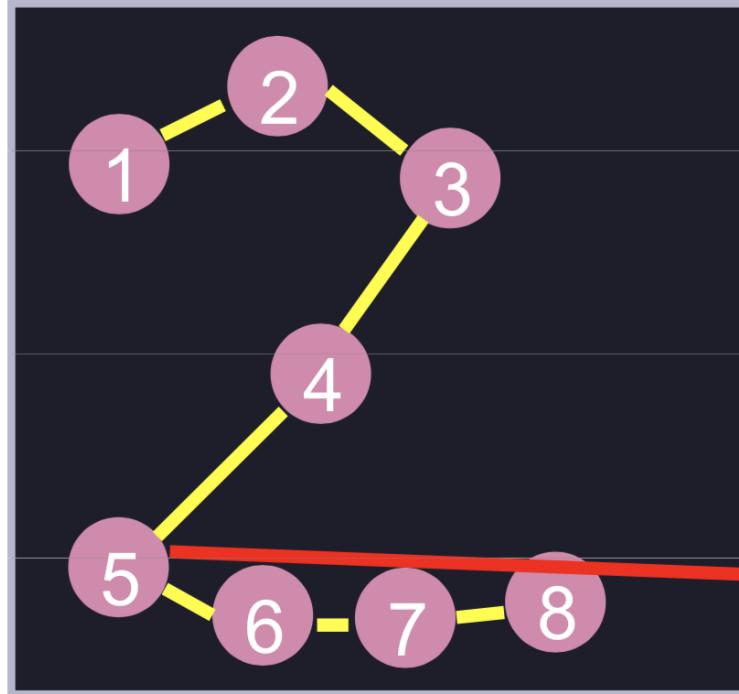
- Am putea să le aliniem:
((1, 1), (2, 2), (2, 3), (3, 4), (4, 5))

Alinierea traiectoriilor

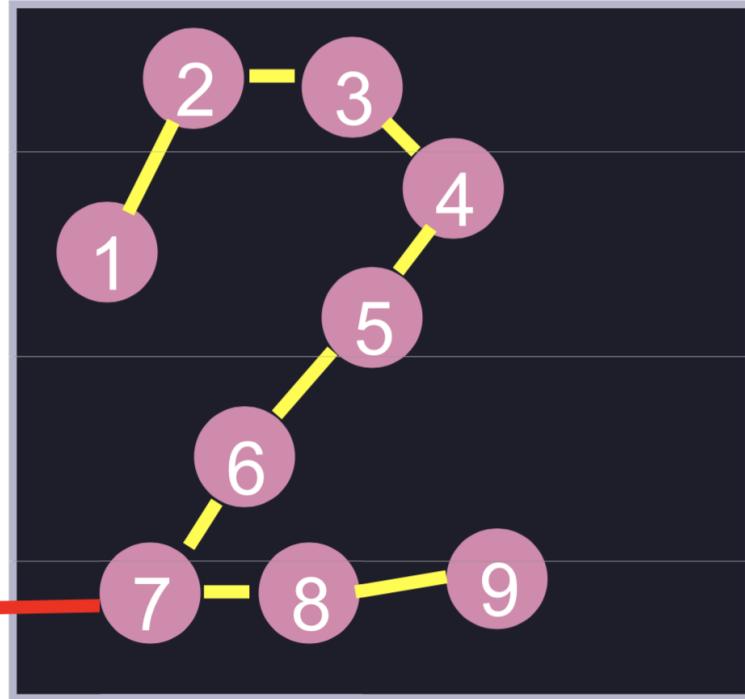
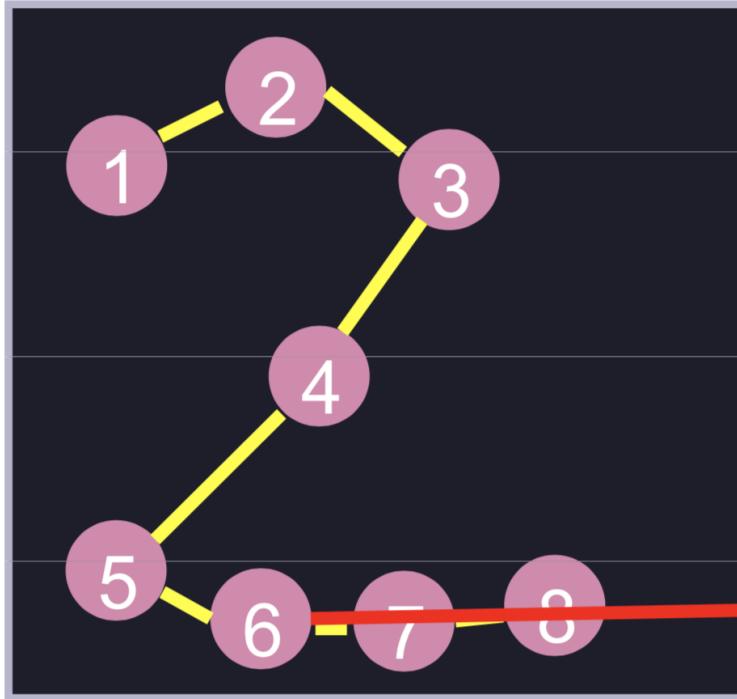
- Am putea să le aliniem:
((1, 1), (2, 2), (2, 3), (3, 4), (4, 5), **(4, 6)**)

Alinierea traiectoriilor

- Am putea să le aliniem:
((1, 1), (2, 2), (2, 3), (3, 4), (4, 5), (4, 6), (5, 7))

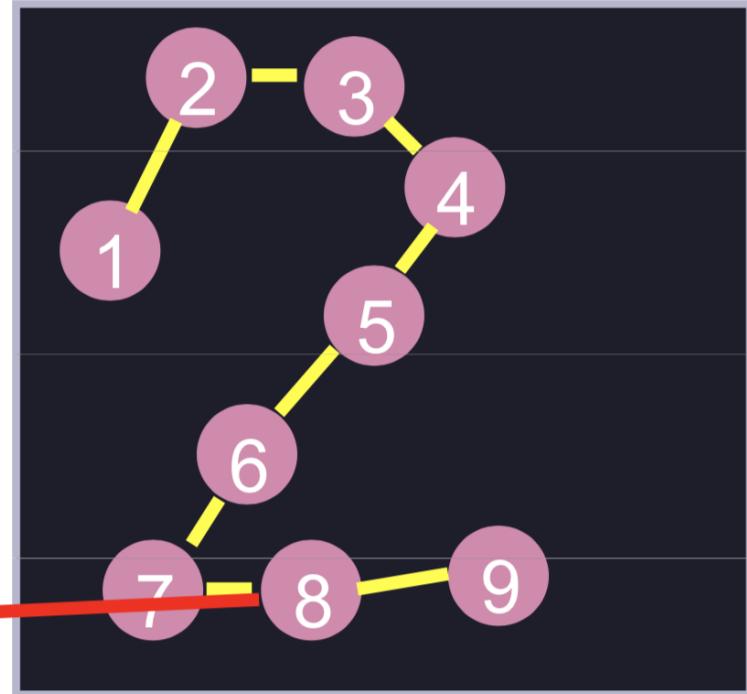
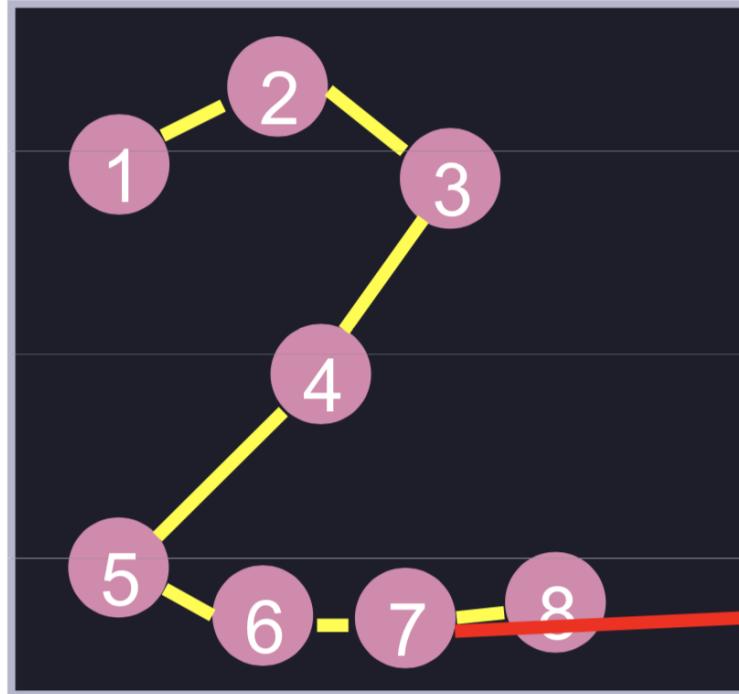
Alinierea traiectoriilor

- Am putea să le aliniem:

$((1, 1), (2, 2), (2, 3), (3, 4), (4, 5), (4, 6), (5, 7), (6, 7))$

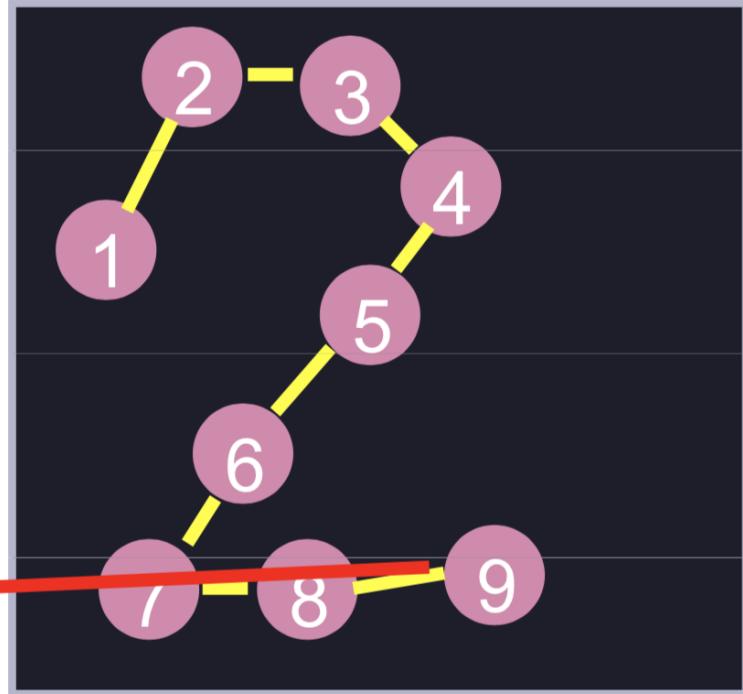
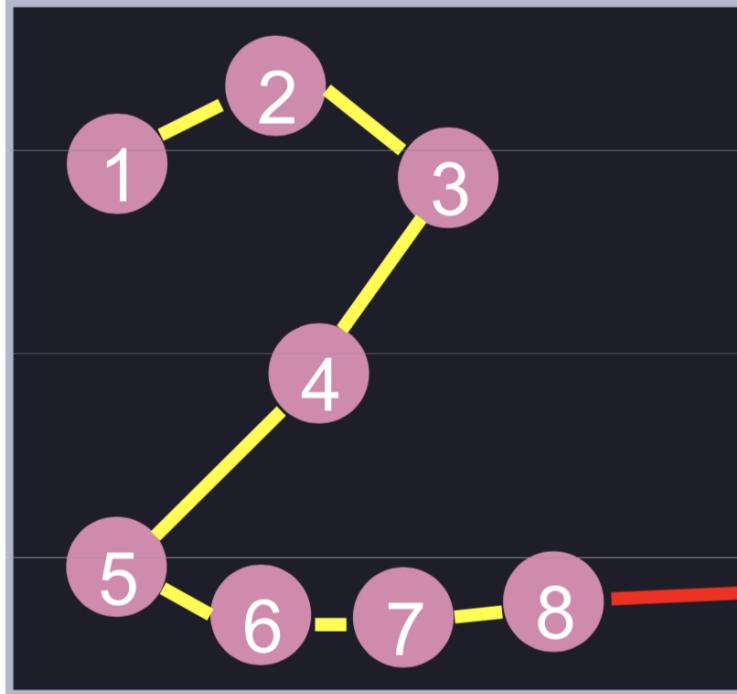
Alinierea traiectoriilor

- Am putea să le aliniem:

$((1, 1), (2, 2), (2, 3), (3, 4), (4, 5), (4, 6), (5, 7), (6, 7), (7, 8)$

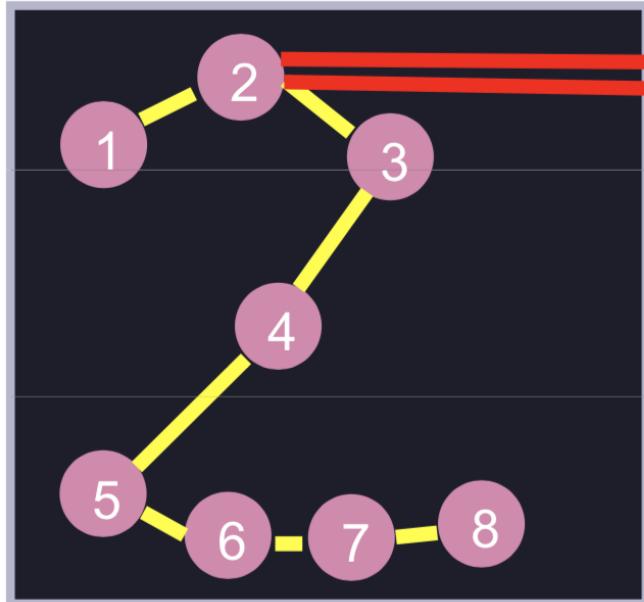
Alinierea traiectoriilor

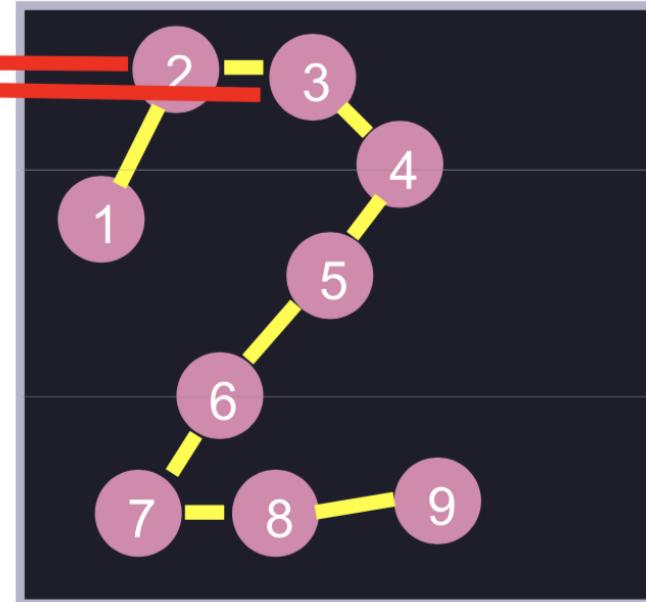
- Am putea să le aliniem:

$((1, 1), (2, 2), (2, 3), (3, 4), (4, 5), (4, 6), (5, 7), (6, 7), (7, 8), (8, 9))$

Alinierea traiectoriilor

$$M = (M_1, M_2, \dots, M_8).$$

$$Q = (Q_1, Q_2, \dots, Q_9).$$

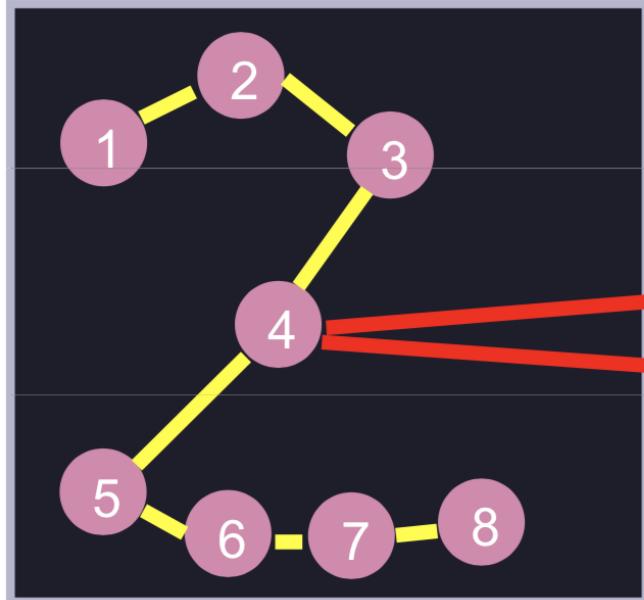
- Am putea să le aliniem:

$((1, 1), (2, 2), (2, 3), (3, 4), (4, 5), (4, 6), (5, 7), (6, 7), (7, 8), (8, 9))$

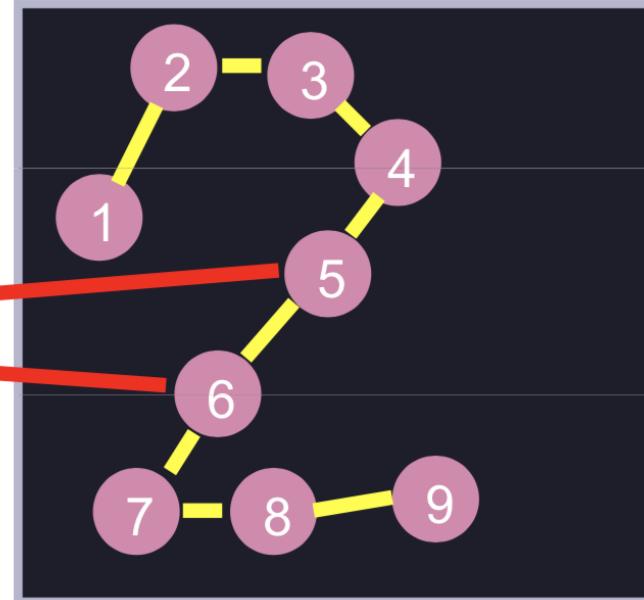
- Poate fi de tip many-to-many:

M_2 este împerecheat cu Q_2 și Q_3

Alinierea traiectoriilor

$$M = (M_1, M_2, \dots, M_8).$$

$$Q = (Q_1, Q_2, \dots, Q_9).$$

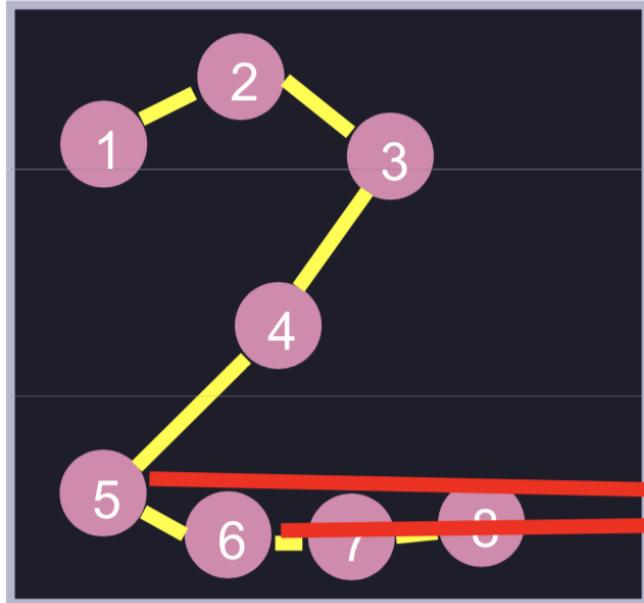
- Am putea să le aliniem:

$((1, 1), (2, 2), (2, 3), (3, 4), (4, 5), (4, 6), (5, 7), (6, 7), (7, 8), (8, 9))$

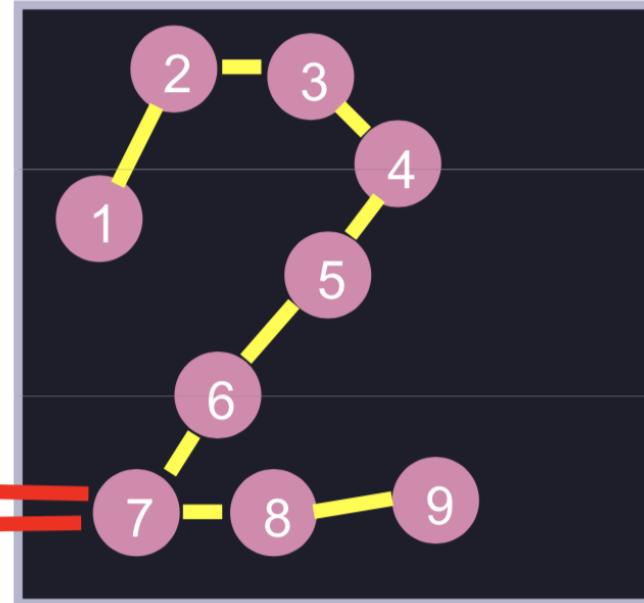
- Poate fi de tip many-to-many:

M_4 este împerecheat cu Q_5 și Q_6

Alinierea traiectoriilor

$$M = (M_1, M_2, \dots, M_8).$$

$$Q = (Q_1, Q_2, \dots, Q_9).$$

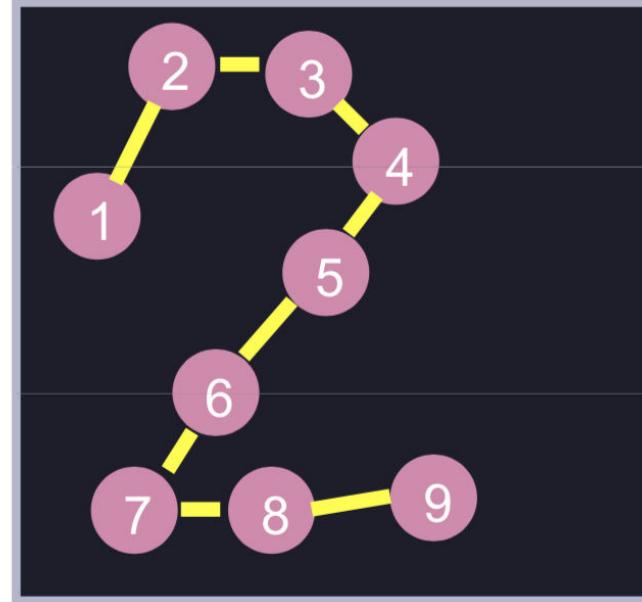
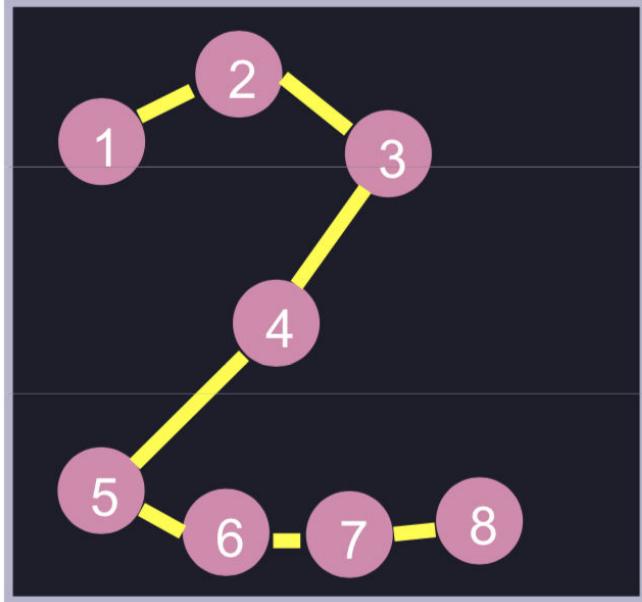
- Am putea să le aliniem:

$((1, 1), (2, 2), (2, 3), (3, 4), (4, 5), (4, 6), (5, 7), (6, 7), (7, 8), (8, 9))$

- Poate fi de tip many-to-many:

M_5 și M_6 sunt împerecheate cu Q_7

Alinierea traiectoriilor

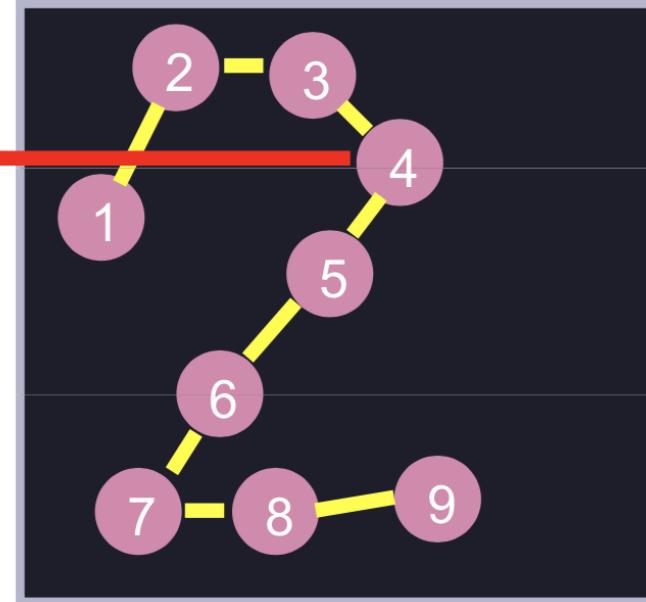
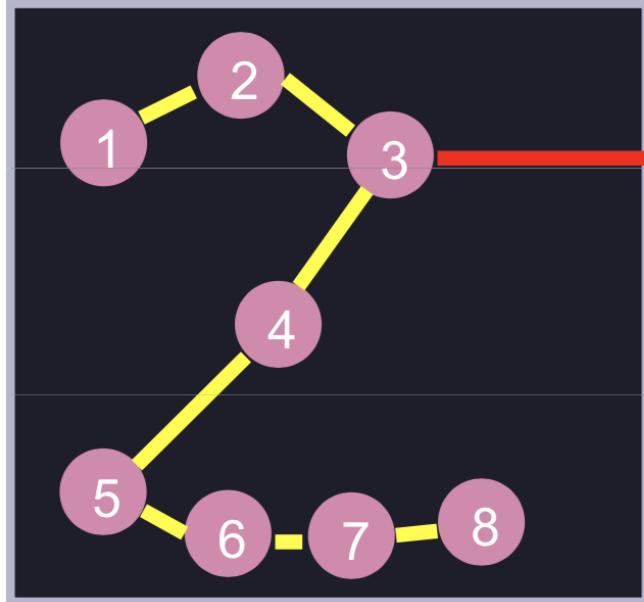

- Care este costul alinierii?

$$C = \text{cost}(s_1, t_2) + \text{cost}(s_2, t_2) + \cdots + \text{cost}(s_m, t_n)$$

- Putem considera distanța Euclideană: $\text{cost}(s_i, t_i) = d_{L_2}(s_i, t_i)$

Alinierea traiectoriilor

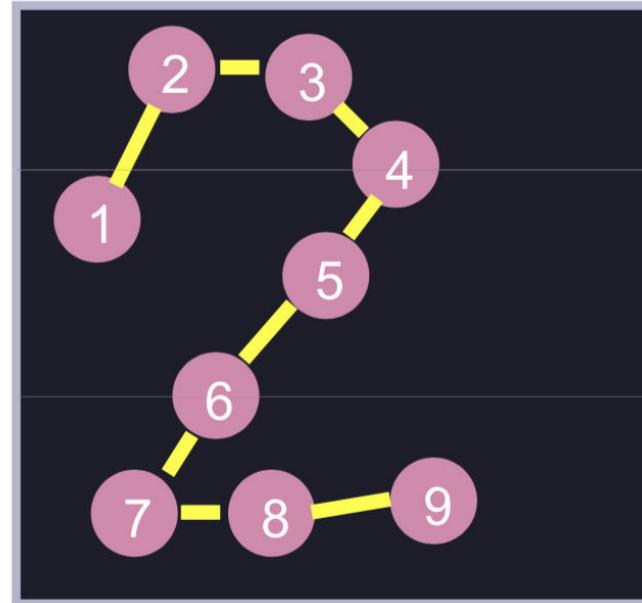
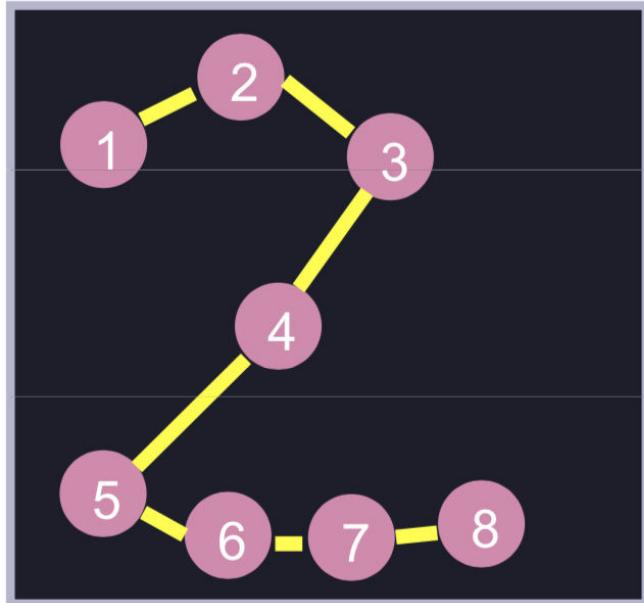

- Care este costul alinierii?

$$C = \text{cost}(s_1, t_1) + \text{cost}(s_2, t_2) + \dots + \text{cost}(s_m, t_n)$$

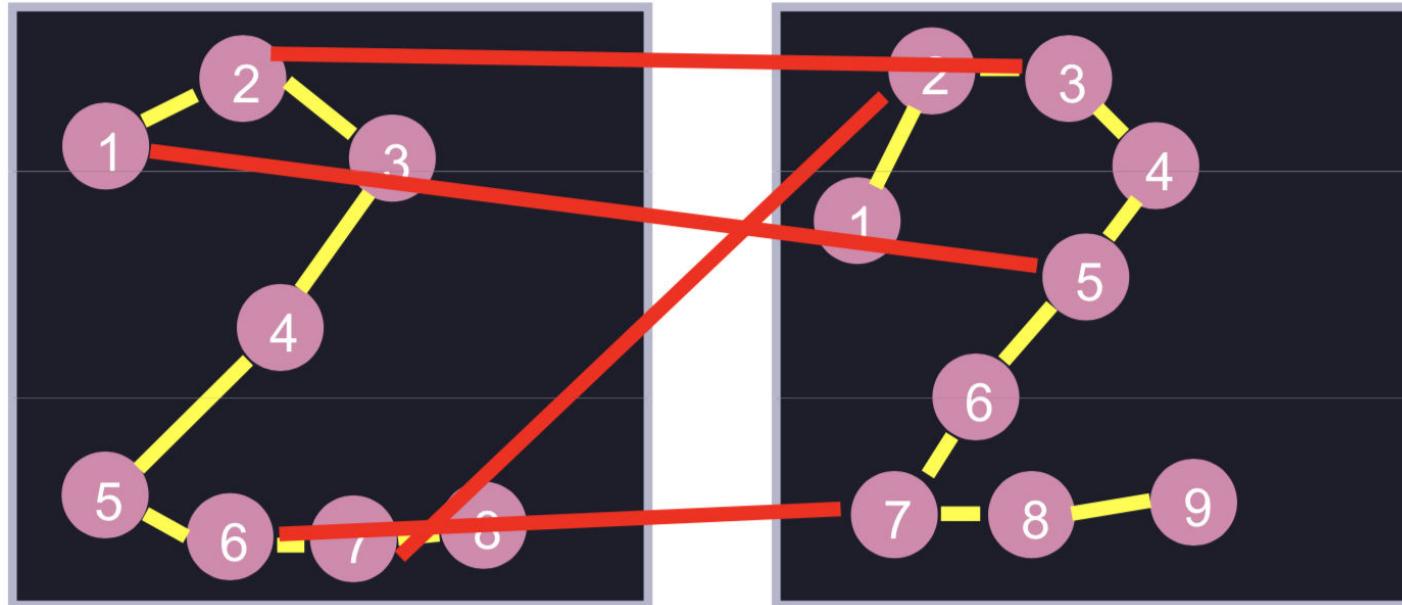
- Putem considera distanța Euclideană: $\text{cost}(s_i, t_i) = d_{L_2}(s_i, t_i)$
- Exemplu: $\text{cost}(3,4) = d_{L_2}(M_3, Q_4)$

Alinierea traiectoriilor

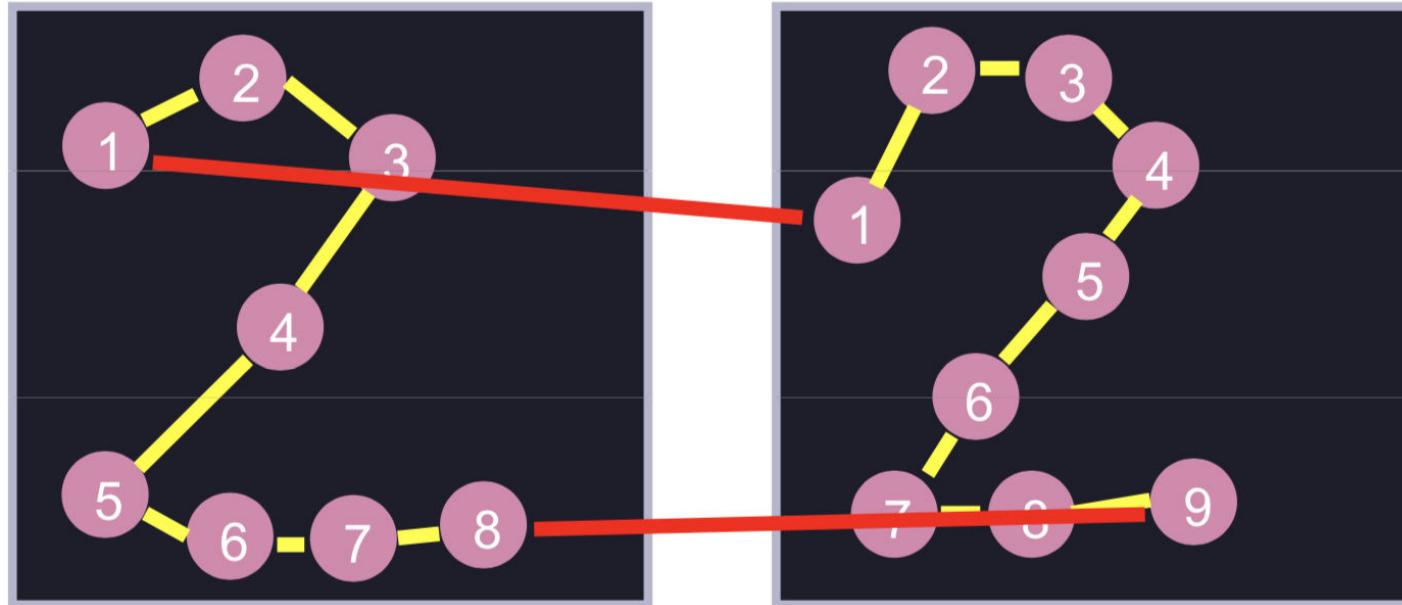
- Am putea să le aliniem:
 $((1, 1), (2, 2), (2, 3), (3, 4), (4, 5), (4, 6), (5, 7), (6, 7), (7, 8), (8, 9))$
- Care sunt regulile alinierii?

Alinierea traiectoriilor

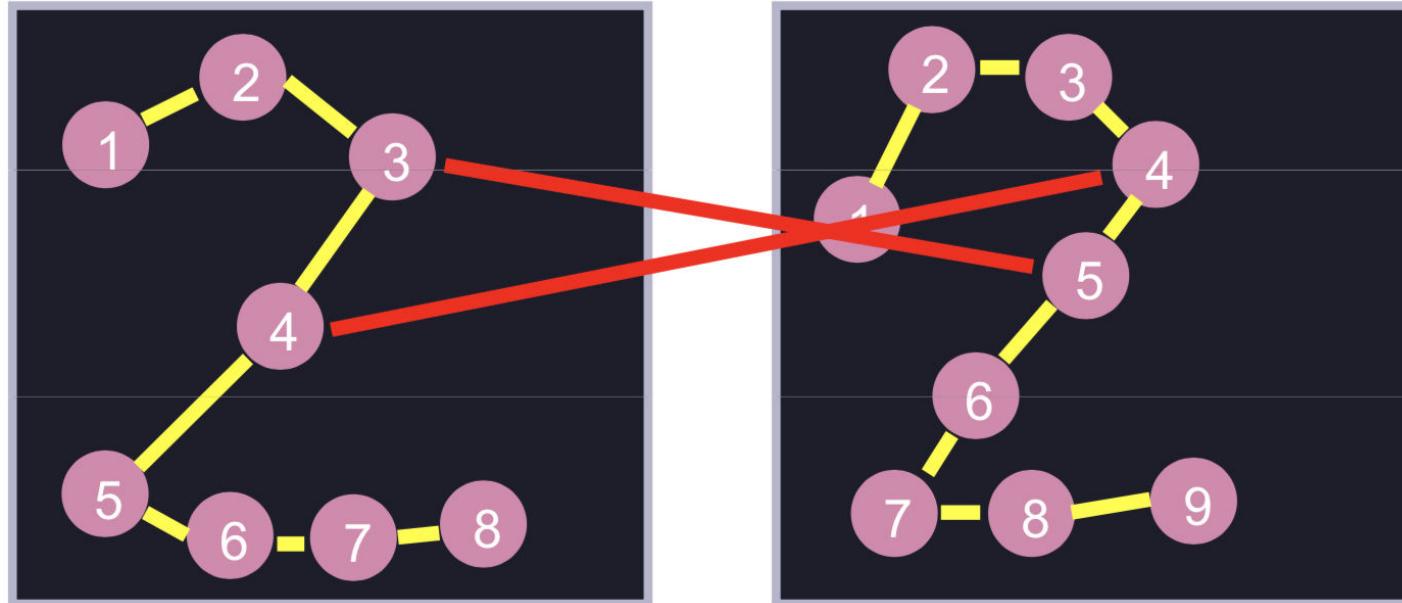
- Am putea să le aliniem:
((1, 1), (2, 2), (2, 3), (3, 4), (4, 5), (4, 6), (5, 7), (6, 7), (7, 8), (8, 9))
- Care sunt regulile alinierii?
  - Este legală aliniera ((1, 5), (2, 3), (6, 7), (7, 1))?
  - Decizia depinde de aplicație

Regulile alinierii pentru DTW

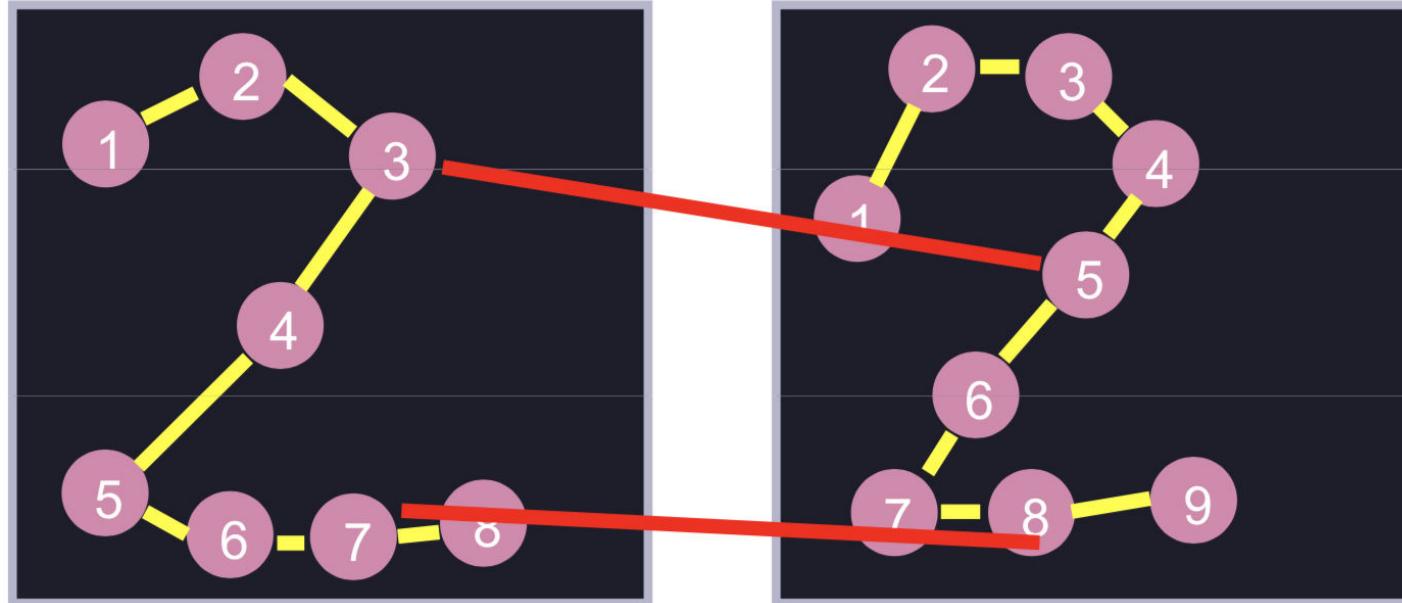
- Am putea să le aliniem:
 $((1, 1), (2, 2), (2, 3), (3, 4), (4, 5), (4, 6), (5, 7), (6, 7), (7, 8), (8, 9))$
- Regulile pentru DTW: limitele
  - Primele elemente formează prima pereche: (s_1, t_1)
  - Ultimele elemente formează ultima pereche: (s_m, t_n)

Regulile alinierii pentru DTW

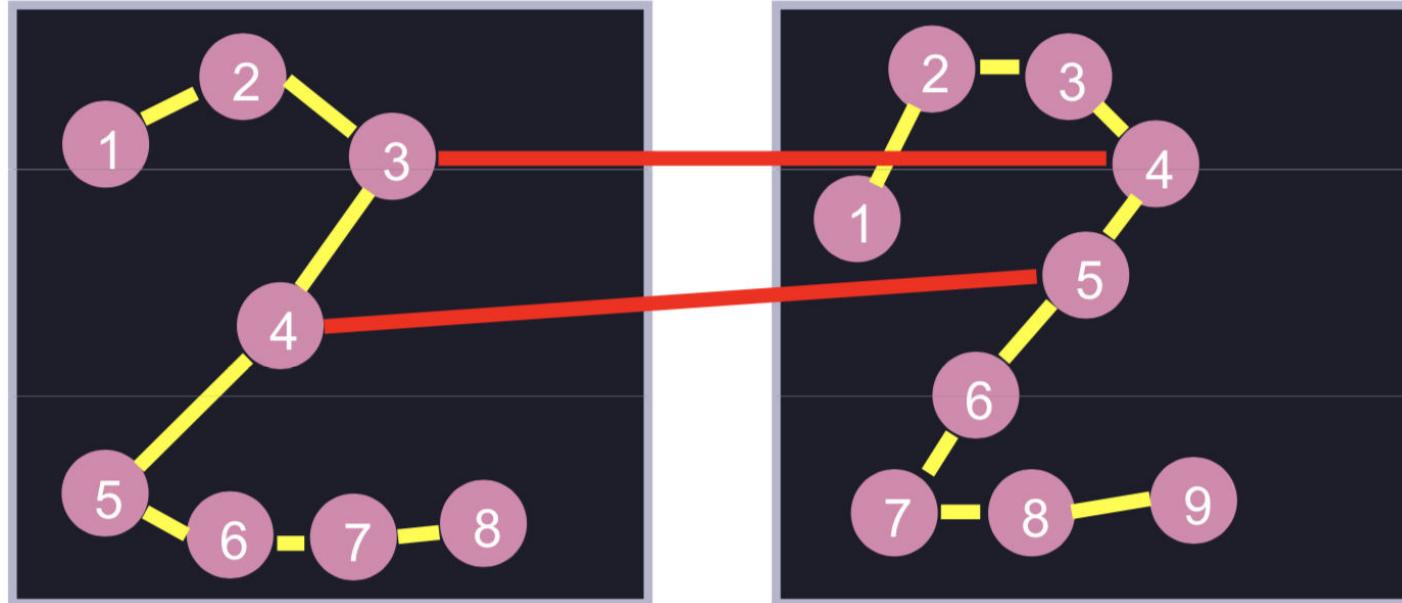
- Exemplu de aliniere care încalcă monotonia:
 $(\dots, (3, 5), (4, 4), \dots)$
- Regulile pentru DTW: monotonie (nu ne putem întoarce)
  - $0 \leq (s_{i+1} - s_i)$
  - $0 \leq (t_{i+1} - t_i)$

Regulile alinierii pentru DTW

- Exemplu de aliniere care încalcă continuitatea:
 $(..., (3, 5), (7, 8), ...)$
- Regulile pentru DTW: continuitatea (nu putem sări elemente)
  - $(s_{i+1} - s_i) \leq 1$
  - $(t_{i+1} - t_i) \leq 1$

Regulile alinierii pentru DTW

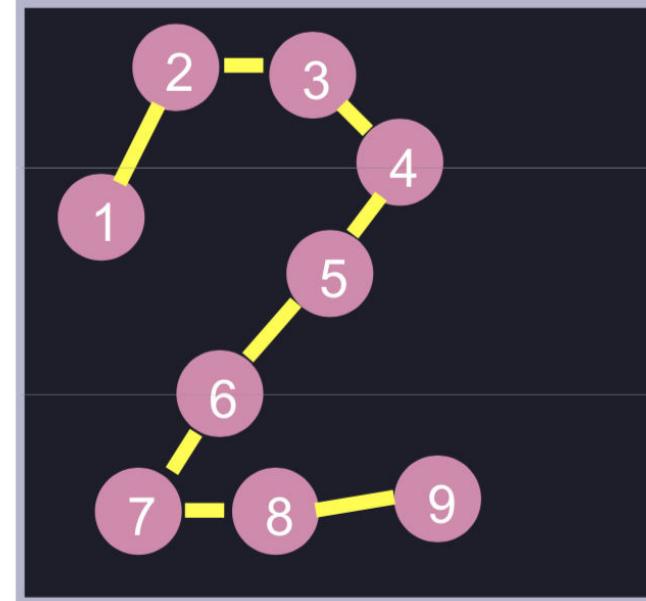
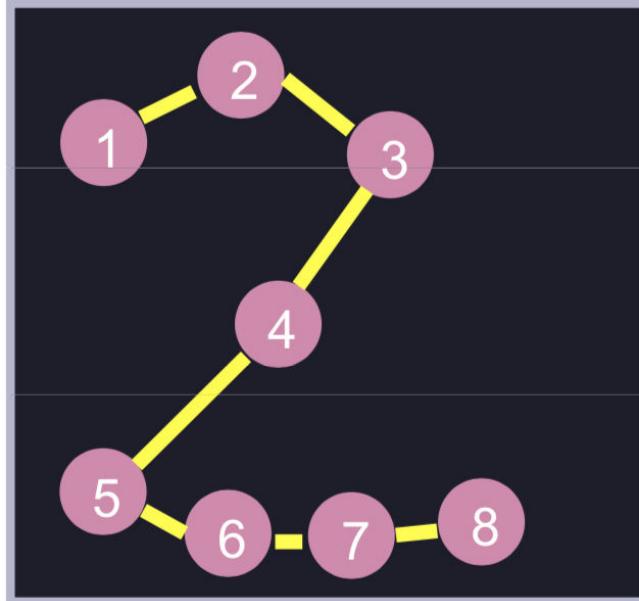
- Aliniere validă:

$((1, 1), (2, 2), (2, 3), (3, 4), (4, 5), (4, 6), (5, 7), (6, 7), (7, 8), (8, 9))$

- Regulile pentru DTW: monotonia și continuitatea

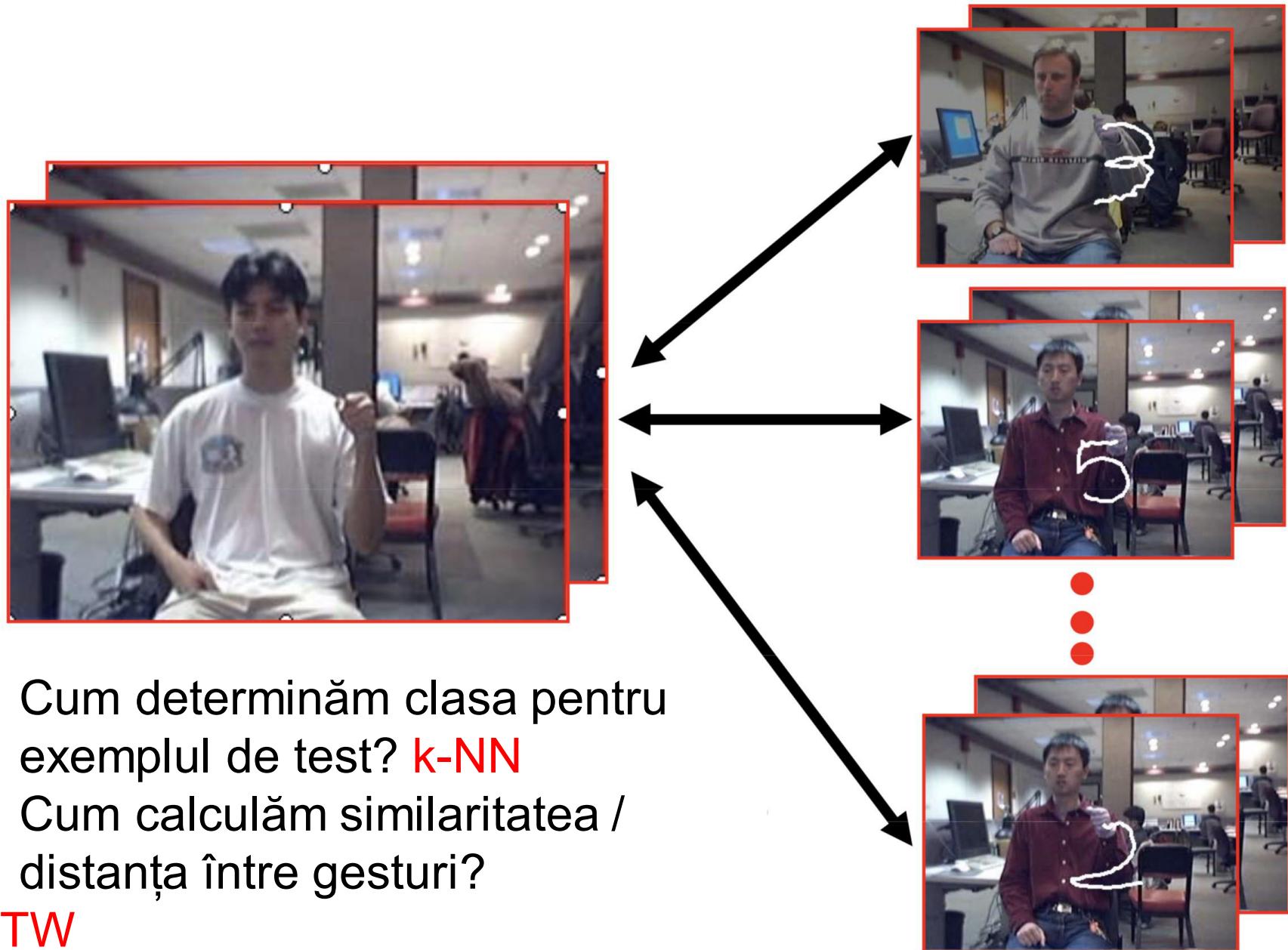
- $0 \leq (s_{i+1} - s_i) \leq 1$
- $0 \leq (t_{i+1} - t_i) \leq 1$

Dynamic Time Warping

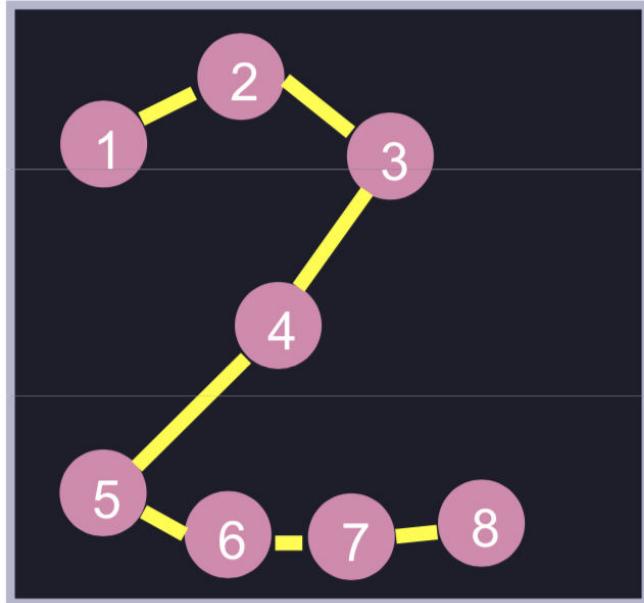

- DTW este o distanță între secvențe de puncte
- Distanța DTW între secvențe temporale este data de costul alinierii optime dintre cele două traекторii
- Alinierea trebuie să respecte regulile definite mai devreme

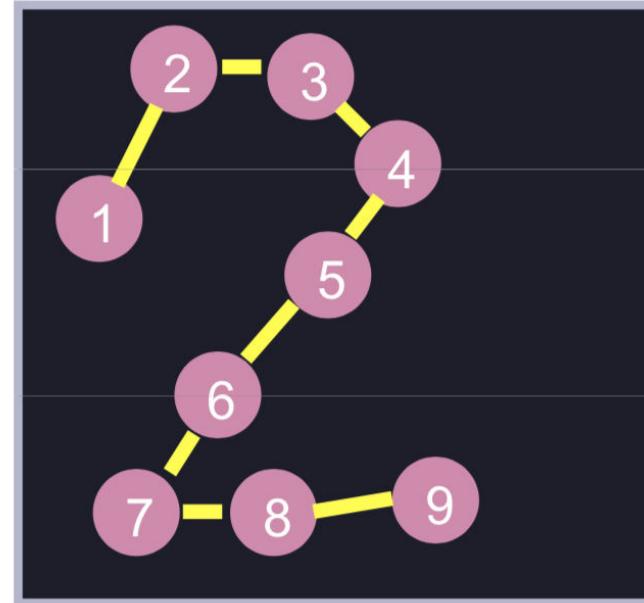
Recunoașterea gesturilor

Calcularea distanței DTW (Edit)

M

Q

- Exemplu de antrenare: $M = (M_1, M_2, \dots, M_8)$
- Exemplu de testare: $Q = (Q_1, Q_2, \dots, Q_9)$
- Fiecare M_i și Q_j poate fi, de exemplu, locația spațială (2D) a mâinii

Calcularea distanței DTW (Edit)

- Exemplu de antrenare: $M = (M_1, M_2, \dots, M_8)$
- Exemplu de testare: $Q = (Q_1, Q_2, \dots, Q_9)$
- Dorim să obținem alinierea optimă dintre M și Q
- Implementare bazată pe programare dinamică:
  - Împărțim problema într-o secvență de mai multe probleme mici $P(i,j)$, pe care le rezolvăm printr-o relație recursivă
  - Problema $P(i,j)$: găsirea alinierii optime dintre $(M_1, M_2, \dots, M_i)$ și $(Q_1, Q_2, \dots, Q_j)$

Calcularea distanței DTW (Edit)

- Rezolvarea problemei $P(1, j)$:
  - Alinierea optimă este: $((1, 1), (1, 2), \dots, (1, j))$
- Rezolvarea problemei $P(i, 1)$:
  - Alinierea optimă este: $((1, 1), (2, 1), \dots, (i, 1))$
- Rezolvarea problemei $P(i, j)$:
  - Alegem cea mai bună soluție dintre:
 $(i, j-1)$, $(i-1, j)$, $(i-1, j-1)$
  - Adăugăm la soluția aleasă perechea (i, j)

Algoritmul DTW

- Input:

- Exemplu de antrenare: $M = [M_1, M_2, \dots, M_8]$
- Exemplu de testare: $Q = [Q_1, Q_2, \dots, Q_9]$

- Algoritm:

$C = \text{zeros}(m, n)$

$C[1,1] = \text{cost}(M_1, Q_1)$

for $i = 2$ to m :

$C[i,1] = C[i-1,1] + \text{cost}(M_i, Q_1)$

for $j = 2$ to n :

$C[1,j] = C[1,j-1] + \text{cost}(M_1, Q_j)$

for $i = 2$ to m :

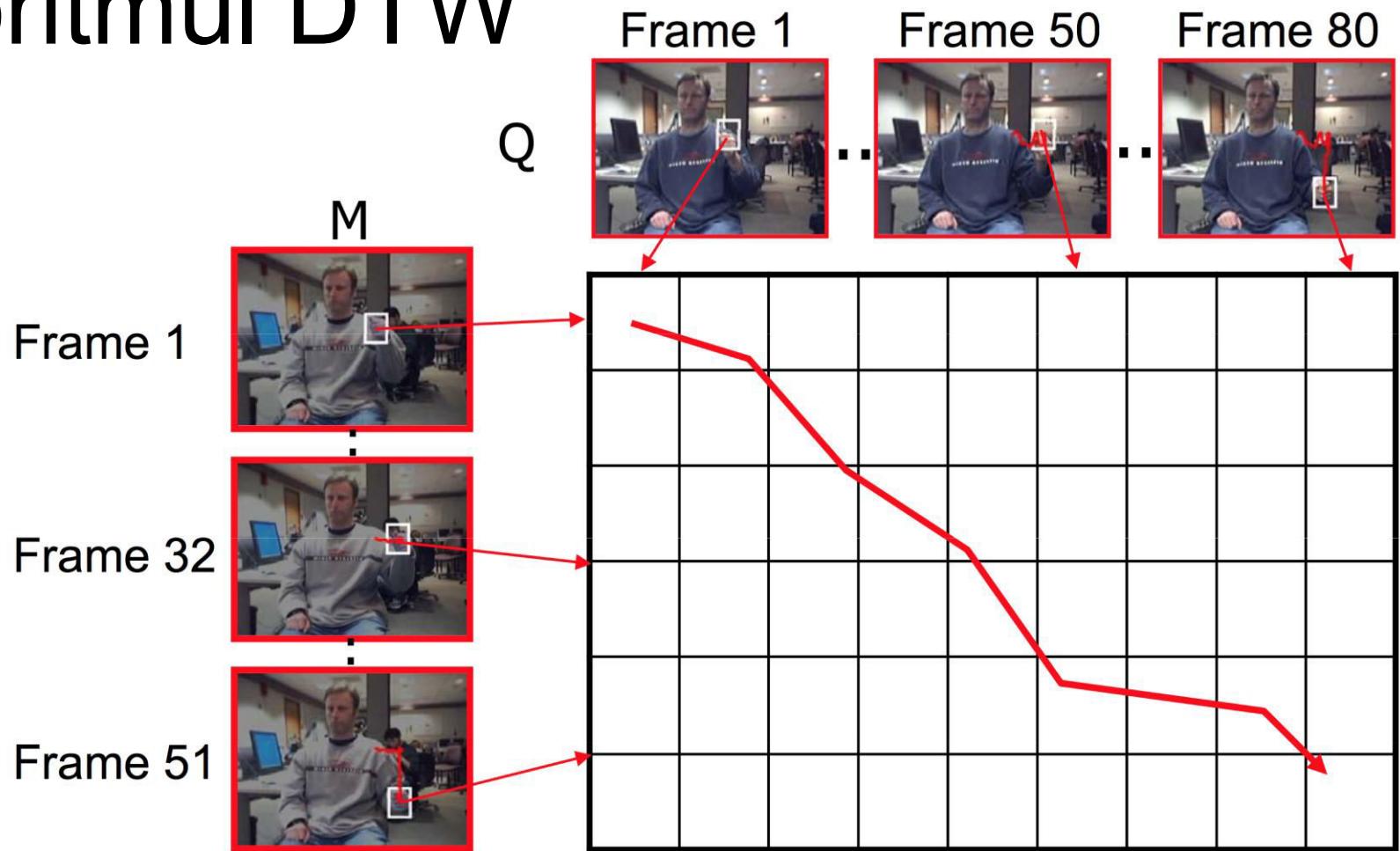
for $j = 2$ to n :

$C[i,j] = \text{cost}(M_i, Q_j) + \min(C[i-1,j], C[i,j-1], C[i-1,j-1])$

- Returnează:

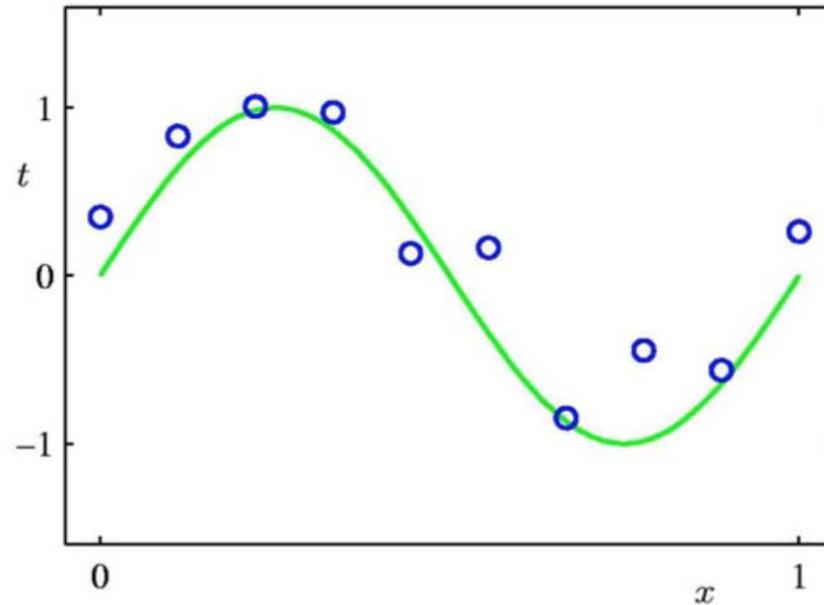
$C[m,n]$

Algoritmul DTW

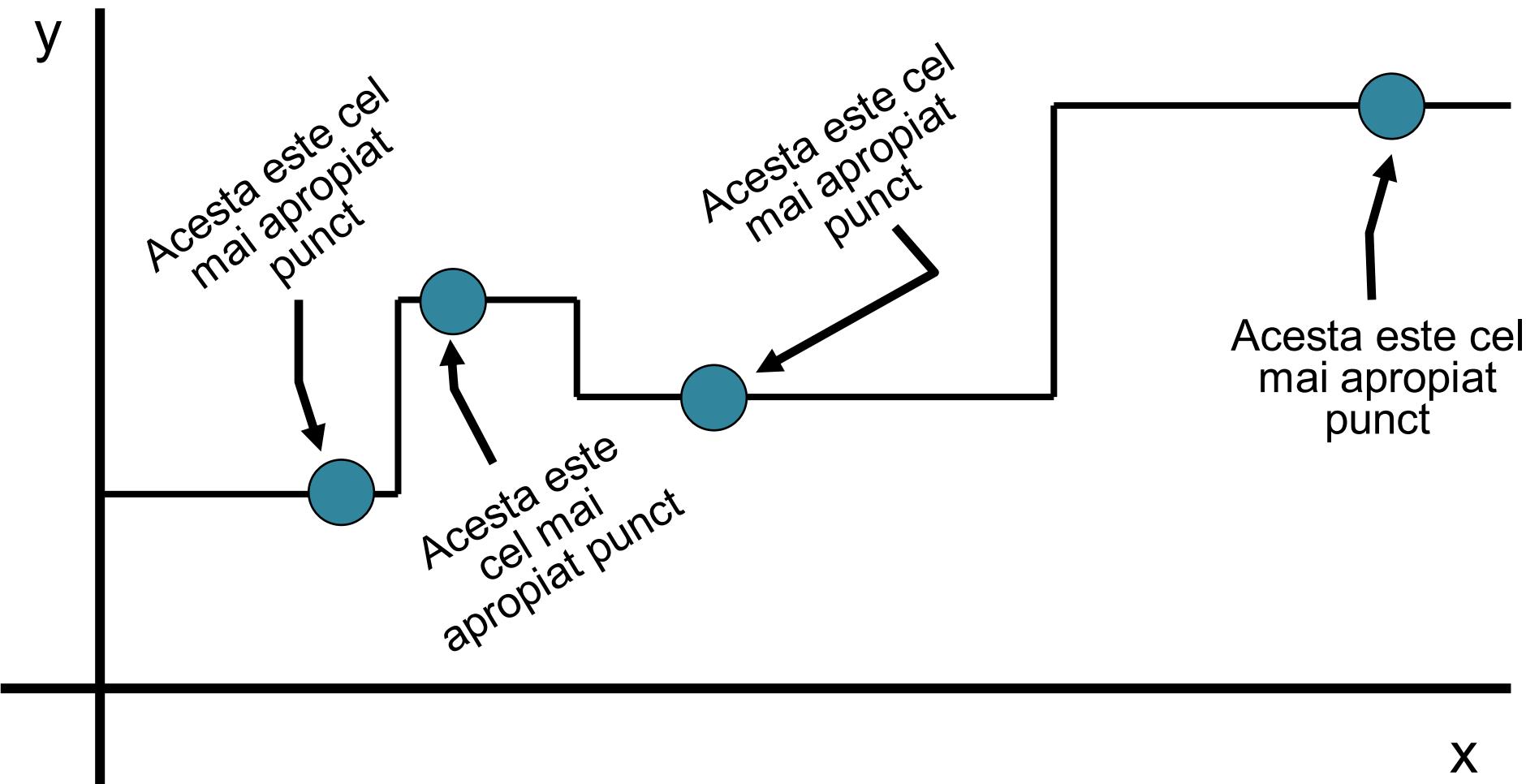
- Pentru fiecare celulă (i, j) :
  - Calculăm alinierea optimă dintre $M[1:i]$ și $Q[1:j]$
  - Răspunsul depinde doar de $(i-1, j)$, $(i, j-1)$, $(i-1, j-1)$
  - Timpul: liniar cu mărimea matricii, pătratic cu lungimile secvențelor

Regresie din exemple etichetate

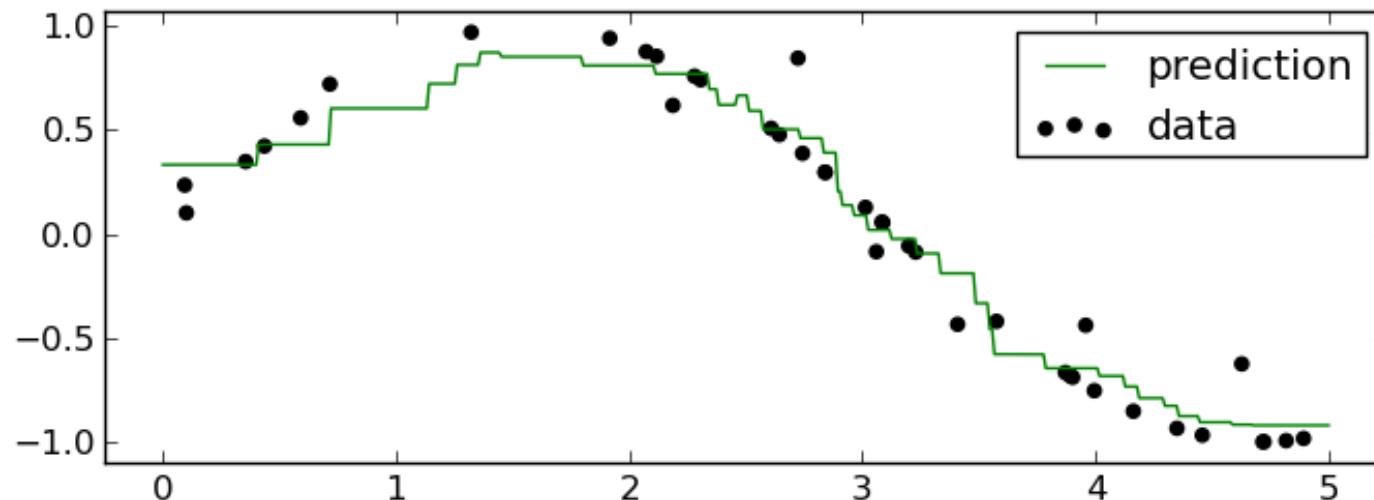

- Presupunem că avem un set de N exemple de antrenare:
 $(x_1, \dots, x_N)$ and $(y_1, \dots, y_N)$, $x_i, y_i \in \mathbb{R}$
- Problema regresiei constă în estimarea funcției $g(x)$ a.î.:
$$g(x_i) = y_i$$

1-NN pentru probleme de regresie

k-NN pentru probleme de regresie

- Algoritmul de regresie k-NN:
  - 1) Pentru fiecare exemplu de test x , găsim cei mai apropiati k vecini și etichetele lor
  - 2) Output-ul este media etichetelor celor k vecini

$$f(x) = \frac{1}{K} \sum_{i=1}^K y_i$$

Avantaje și proprietăți ale modelului k-NN

- Modelul k-NN este un model simplu
- Poate fi aplicat pentru probleme cu mai multe clase
- Suprafața de decizie este neliniară
- Calitatea rezultatelor crește atunci când avem mai multe date de antrenare
- Avem un singur parametru care trebuie ajustat (k)
- Eroarea de clasificare pe antrenare crește odată cu k , dar suprafața de decizie devine mai netedă:
  - Metodă de regularizare care crește capacitatea de generalizare

Dezavantaje ale modelului k-NN

- Ce înseamnă cel mai apropiat? Trebuie să definim o distanță
- Este distanța Euclidiană cea mai bună alegere?
- Costul computațional este ridicat: trebuie să stocăm și să parcurgem întreg setul de antrenare în timpul testării
- Soluții alternative pentru evitarea costului ridicat:
  - Partiționarea spațiului folosind arbori k-d
  - Locality sensitive hashing
- Suferă de “curse of dimensionality”

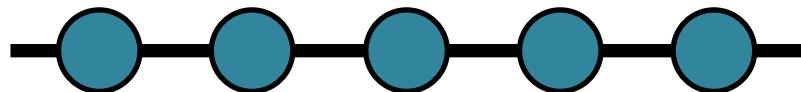
“Blestemul dimensionalității”
(Curse of dimensionality)

Blestemul dimensionalității

- În învățarea automată, folosim deseori date de dimensiuni mari
- Exemplu:
  - Dacă analizăm imagini cu tonuri de gri de dimensiune 200x200 de pixeli, atunci lucrăm într-un spațiu cu 40.000 de dimensiuni.
  - Dacă imaginile sunt color (reprezentate în spațiul RGB), dimensionalitatea spațiului crește la 120.000 de dimensiuni

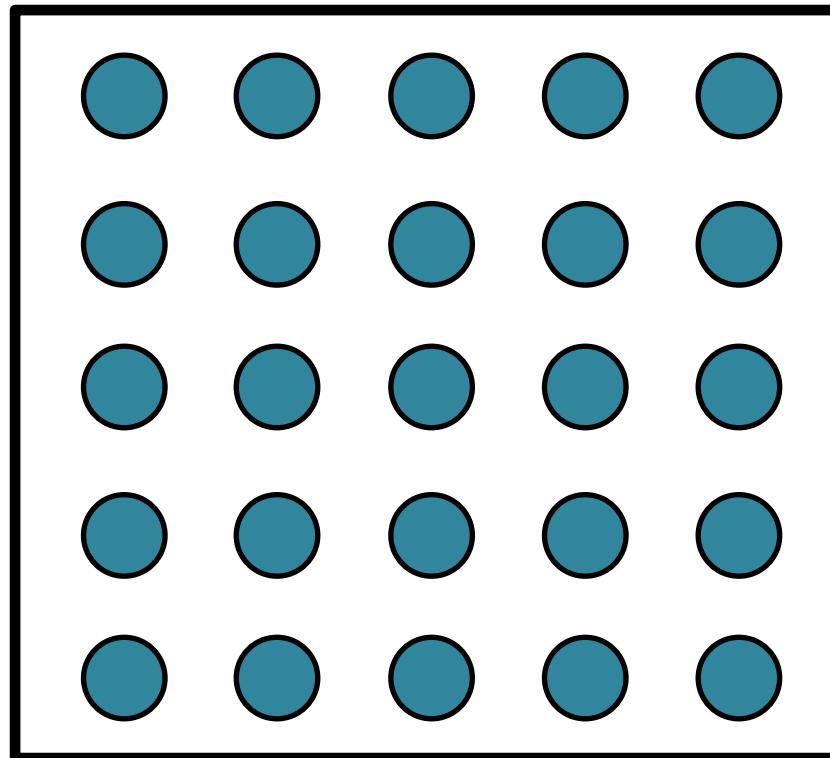
Blestemul dimensionalității

- Pentru a “umple” un spațiu 1D (de exemplu $\mathbb{R}^1$) avem nevoie de 5 puncte:

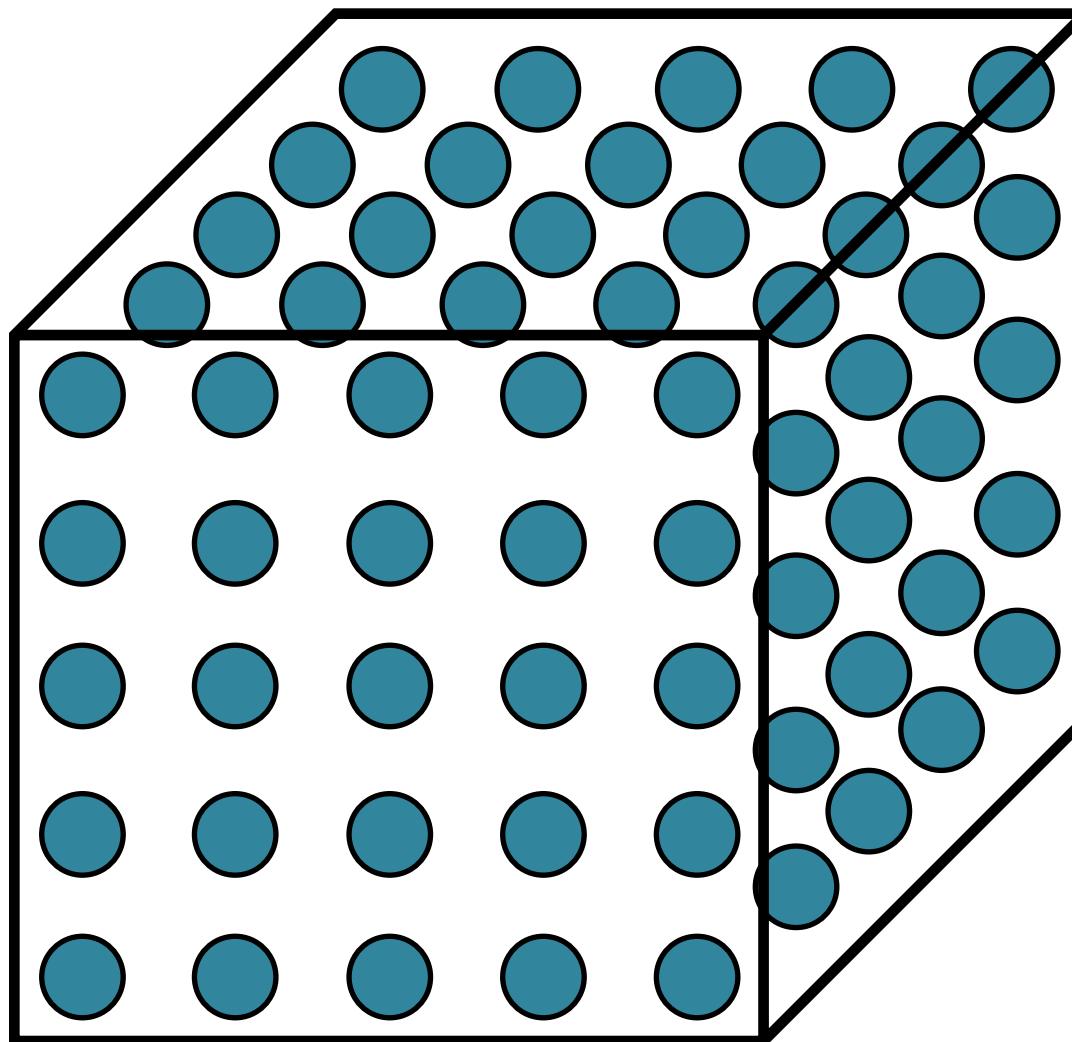
Blestemul dimensionalității

- Pentru a “umple” un spațiu 2D (de exemplu $\mathbb{R}^2$) avem nevoie de 25 puncte:

Blestemul dimensionalității

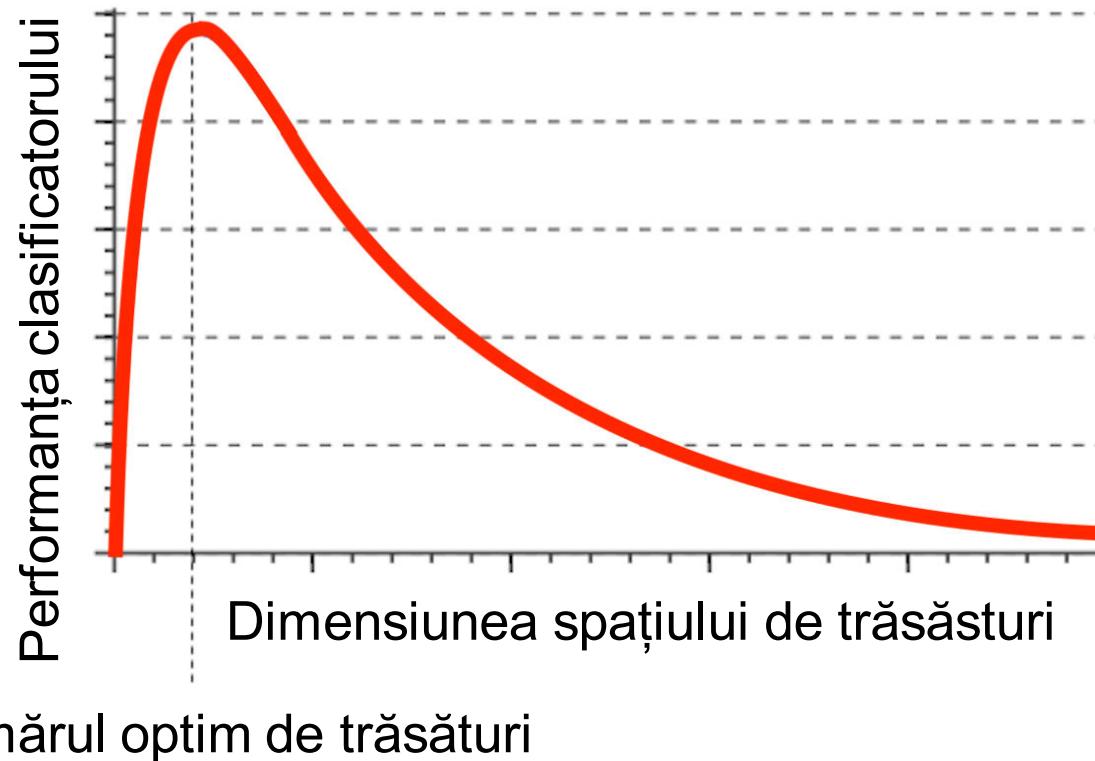
- Pentru a “umple” un spațiu 3D (de exemplu $\mathbb{R}^3$) avem nevoie de 125 puncte:

Blestemul dimensionalității

- Pentru a “umple” un spațiu nD (de exemplu $\mathbb{R}^n$) avem nevoie de un număr exponențial de puncte
- Dacă avem un număr mare de caracteristici care descriu datele, atunci sistemul are nevoie de foarte multe exemple de antrenare pentru învăța un model care să generalizeze
- De cele mai multe ori aceste date nu sunt disponibile în practică

Fenomenul Hughes

- Fenomenul Hughes arată că, pe măsură ce numărul de caracteristici crește, performanța clasificatorului crește până când ajungem la numărul optim de trăsături
- Adăugarea mai multor caracteristici păstrând dimensiunea setului de antrenare degradează performanța clasificatorului

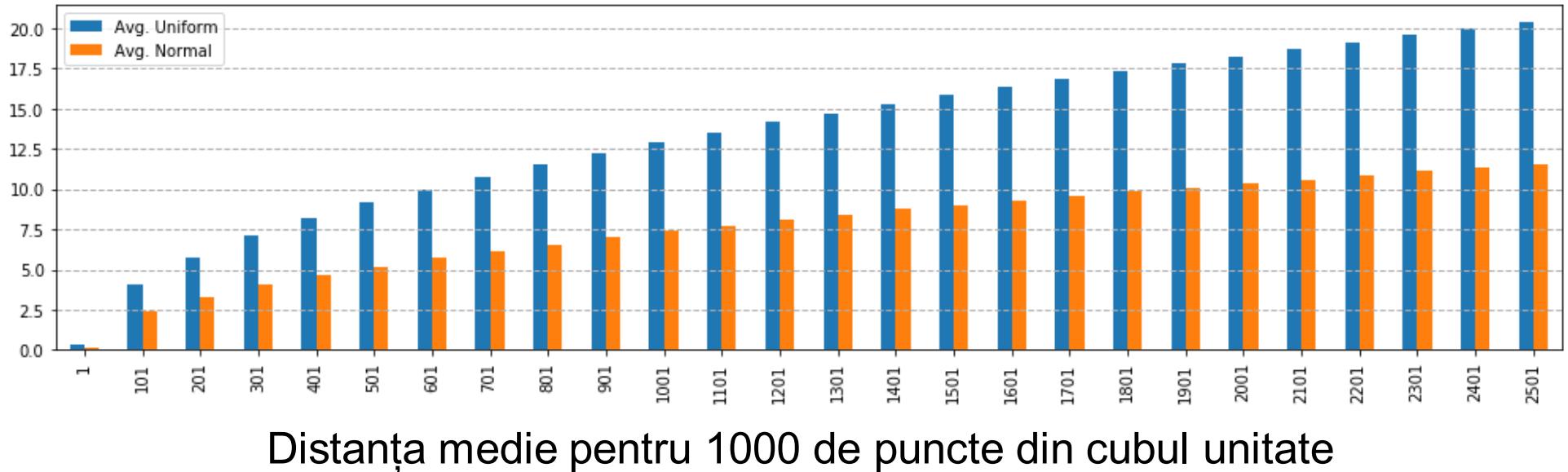
Blestemul dimensionalității

- Creșterea numărului de dimensiuni al unui spațiu de caracteristici Euclidian, implică adăugarea de termeni pozitivi în calculul distanței Euclidiene:

$$(x, y) = \sqrt{(x_1 - y_1)^2 + \cdots + (x_n - y_n)^2}$$

- Cu alte cuvinte, deoarece numărul de trăsături crește pentru un număr fix de exemple, spațiul de caracteristici devine din ce în ce mai rar (mai puțin dens)

Blestemul dimensionalității

- Figura arată că, odată cu creșterea dimensiunilor, distanța medie crește rapid
- Prin urmare, cu cât sunt mai multe dimensiuni, cu atât sunt necesare mai multe date pentru a depăși blestemul dimensionalității!
- Atunci când distanța dintre observații crește, învățarea automată devine mult mai dificilă, deoarece scade probabilitatea de a găsi exemple de antrenare cu adevărat similare cu cele de test